

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-ut 25. szám.
Levelekre csak beküldött postabélyeg ellenében válaszolunk.

Közlemények az orsz. magy. gazdasági egyesület köréből.

Az orsz. magyar gazd. egyesület **baromfi-tenyésztő szakosztálya** f. hó 16-án, hétfőn d. u. 5 órakor a Közteleken *választmányi ülést* tart.
Tolnay Lajos,
elnök.

Az orsz. magyar gazd. egyesület **baromfi-tenyésztő szakosztálya** f. hó 23-án, hétfőn d. u. 5 órakor a Közteleken *közgyűlést* tartja.

Tárgysorozat:

1. A szakosztály önállósítása és átalakulása országos egyesületté, vagy annak beolvadása az orsz. magyar gazd. egyesület kötelékébe, annak rendes szakosztályaként.

2. A «Köztelek» esetleges elfogadása az egyesület hivatalos lapja gyanánt.

3. A szakosztály által esetleg meghatározandó tagdíjak megállapítása.

Tolnay Lajos,
elnök.

Budapest, 1891. november hó 14.

(Az amerikai sertéshusbehozatal és a vámügyi tanács. — A kereskedelmi miniszter nyilatkozata vámügyi törekvéseinkről. — Németországi sertéskivitelünk. — A szerb disznó. — Amerika és Európa sertésállománya. — A román vámháború. — Czukorkivitelünk. — Rudini nyilatkozata a vámszerződésekről. — Oroszország élelmiszer-kivitelü tilalma. — A berlini inség. — A német hadsereg buzavásárlásai. — Alla rinfusa. — A hevesmegyei hitelszövetkezet. — Hitelszövetkezetek és takarékbetétek. — Takarékbetétekkel kapcsolatos hitelszövetkezetek. — 5 frtos marhasó az osztrák gazdáknak. — General-Remontirungs-Inspektor)

Utolsóelőtti számunkban megemlékeztünk az osztrákok ama törekvéséről, a melylyel czukoriparuk érdekében az *amerikai sertéshus behozatalát kívánják megengedni*. Akkor biztunk még benne, hogy ez minálunk komolyan még szóba sem kerül. Sajnos, hogy csalódtunk, mert a kérdést azóta a „*vámügyi tanács*“ tárgyalta és meglepetésünkre véleménye oda konkludált, hogy a már több, mint 10 év előtt kibocsátott behozatali tilalom „*most hatályon kívül helyezhető*“. A vámügyi tanács e határozatából látjuk, hogy a kormány is illetén szempontból foglalkozik a kérdéssel, s félünk lehet, hogy a *behozatali tilalom megszüntetése mellett foglal állást*.

Hát mi akkor első sorban is nem értenénk a kereskedelmi miniszternek szintén a vámügyi tanácsban tett ama nyilatkozatát, hogy a kormány különösen két irányban törekedett elérni eredményeket a már hónapok óta különböző államokkal folytatott vámtárgyalásokon: „*egyfelől biztosítani és megkönnyíteni terméneink kivitelét és másfelől előmozdítani oly mérsékléseket, a melyek belfogyasztásunk*

érdekében kívánatosak.“ No már a disznó-husbehozatal csak nem kívánatos sem kivitelünk, sem belfogyasztásunk érdekében. Nem annál is inkább, mert az amerikai sertésbehozatali tilalom megszüntetése máris okvetlen befolyásolni fogja oly sok küzdelem árán emelkedni kezdő németországi sertéskivitelünket, és itt Szerbiával is számolnunk kell, mely a hazai forgalomban támaszt versenyt tenyésztőinknek.

Hiszen Németországban eddig is óriási konkurrencziát okozott a titokban *Hollandián* át bevitt és ott legalizált szalonna és hus, mi fog bekövetkezni akkor, ha nemesak a német, de hazai piacunkra is nekiszabadítjuk az amerikai sertést?

Az északamerikai Egyesült-Államok sertéslétszáma, az utolsó kimutatások szerint, 51.5 millió darab, míg az egész Európáé 44.7 millió, s míg Amerikában minden ezer emberre 707, addig Európában csak 134 sertés es k. Képzeltük tehát, hogy milyen tömeg leend az, a mivel majd az élelmes amerikaiak elárasztanak bennünket, ha rövid idő alatt a hosszú ideig szünetelő exportra berendezkednek.

És mit nyernénk mi e kedvezményért? Még Ausztria ipara is elenyésző csekélységet, de mi magyarok? Amugy sem magas sertésáraink esését, vele a kukorica árcsökkenését, csak veszély tehát két termelési águnkra, a mely veszély fennáll okvetlen a jövőre, habár a világinőség az idénre biztosítja is tengerikivitelünket. Ehhez járulna még a *román vámháború megszünetése* s a román és szerb gabona inváziója a pesti és a bécsi piaczon.

Az orsz. magyar gazdasági egyesület tavaly, midőn román kereskedelmi viszonyunkkal alaposan foglalkozott, eléggé kimutatta, hogy nekünk nem kárunk, de mily nagy hasznunk van a román vámháborúból. Ugyanakkor az egyesület kimondotta, hogy veszedelmesnek tartja mindaddig a keleti államok terméneinek bejövetelét, a mig nyugat felé piacunk nem tágul. A fáma azt mondja, hogy tágítani fog a mély titokban tartott német szerződés, mi még nem tudjuk, de már a pesti tőzsdén nagyban szerepel a román buza. Ennek a német kereskedelmi szerződésnek a kontójára menne majd az amerikai sertéshus behozatala is, no meg *czukorkivitelünk számlájának a javára, a mennyiben az amerikaiak a*

sertésért cserébe, a czukornak adnának kedvezményeket.

Hát bizony azok, a nagy áldozatokkal létesült czukorgyárak kitűnően teljesítik olyannyira hangoztatott *mezőgazdasági feladatukat*, ha a 80 kros répa mellett még a czukor értékesítéseért is nekünk kell meghozni az áldozatot. Bizony-bizony nem tudjuk, nem volna-e akkor gazdaságosabb fentartani az amerikai sertésbehozatali tilalmat és a répát megetetni disznóinkkal, megmaradna legalább a réven, a mit veszünk a vámon, mert így meg mindkettő a mi bőrünkre megy.

Van azután még egy másik szempont, a *közegészségügy*. Az amerikai sertéshus leginkább a *trichin* miatt tiltották ki. Állítólag ugyan az amerikai állatvizsgálat ma már tökéletes, hogy az exportnál biztosít a trichines hus behozatala ellen, a mit azonban egy *düsseldorfi* mult hó végén megejtett vizsgálat megczáfol, mely az *amerikai küldeleményeket trichinesnek találta*.

Miundekeket ajánljuk figyelmébe annak a forumnak, mely elé döntő határozat céljából a vámügyi tanács véleménye majd terjesztetik.

A hét legnagyobb közgazdasági politikai eseménye *Rudini* mailandi beszéde, melyben inkább állásáról való lemondását jelentette ki, mintsem hogy beleegyezne abba, hogy *Olaszország új adósságokat vegyen fel*. Bár Olaszország gazdálkodását jellemző e mondás is érdekelhet, de fontosabb reánk *Rudininek* az olasz vámszerződésekről tett teljesen biztató nyilatkozata. Biztató t. i. az olaszokra nézve, mi kissé félünk attól, ha az olasz kormányelnök hazája *nyers terméneinek* kivitelét illetőleg sokat vár a jövő, Németországgal már befejezett, velünk a befejezéshez közel álló, vámszerződésektől. Félünk addig mig nem tudjuk, hogy mi mit kapunk az adandó kedvezményekért cserébe és különösen azért, nehogy az idei általánosan szűk esztendő által nekünk nyerstermelő államnak biztosított tulsuly, a kelleténél messzebb menő engedményekre ragadja képviselőinket, mert ha igaz is, hogy ma bármely vám- és kereskedelmi viszonyok között is kedvező piacot találunk nyers terméneinknek, de egy-két jó esztendő s azok az intézkedések, melyeket az egyes szűkölködő államok a jövő biztosítására tesznek, mezőgazdaságunkat visszadobhatják abba a nyomott hely-

Mai számunk 16 oldalra terjed.

zetbe, melyből csak a tavalyi és idei kedvezőbb árak kezdik némileg kiségiteni.

De már közel áll az új vámszerződések előterjesztésének ideje, nemsokára lehull a titokszerű fátyol. A németek úgy gazdasági egyesületeik, mint a parlamenti pártok erősen készülnek az előterjesztések fogadtatására, azonban ha leend is egy kis küzdelem, vagy talán erősebb ellenakció, eddig aggasztóbb jelek nem mutatkoznak.

A német agráriusok ellen kitűnően felhasználható fegyver az idei inség. Oroszország minden kitelhető eszközzel igyekezik enyhíteni nyomoruságán, 52%-os vasuti tariffa-engedményeket adott az inséges tartományok felé, óriási kölcsönöket vesz fel a kenyérhiány fedezésére, sőt ha nyíltan nem is, de ma már a kerületi vámhivatalok útján megakadályozza mindennemű élelmiszer, tehát gabona, liszt, kenyér, burgonya, hus, tojás, vaj, baromfi stb. kivitelét.

Természetesen sokkal kisebb mérvben, de beáll az inség Németországban is. Mert bár el nem fogadták a Singer-féle javaslatot, mely egész nyíltan nagyobb mennyiségű élelmiszerek kiosztását kívánta a szűkölködők között, de Berlin városi tanácsa nagyon is olyan intézkedéseket tett, melyek a német alsóbb osztályok szokatlanul szorult helyzetére engednek következtetni. 500 helylyel kibővítették a szegények asylumát, a drágaság miatt az egyes intézeteknél az ellátási díjakat $\frac{1}{3}$ -al felemelték, a szegények igazgatóságának 450,000 márkával többet bocsájtottak rendelkezésére, és ugyancsak 400,000 márkával több subventióban részesítették a különböző jótékonyági egyesületeket.

Buza-kivitelünkre mindenestre kedvező jelenség, hogy a német hadsereg részére rozs helyett kezdenek tömegesen buzát vásárolni. — És ezirányban csak üdvözölhetjük a m. á. v. azon intézkedését, melylyel a Németország és Németalföld állomásokra feladott gabonaküldeményeknél az ömlesztett állapotban való (alla rinfusa) szállítást általánosságban lehetővé tette.

Egy örvendetes hírről, melyről röviden már mult számunkban is megemlékeztünk, adhatunk jelentést, és ez a „hevesmegyei önszegélyző gazdasági hitelszövetkezet” megalakulása, melyet Heves-vármegye legelőkelőbb földbirtokos és gazdakörei hoztak létre, az eddig jegyzett 60,000 frtnyi üzletrészekről következtetve, nagy lelkesedéssel. Egy üzletrész 100 frt, 2 éven át havi 4 frt befizetéssel. A szövetkezet a gazdáknak jelzálog, termés, marha, egyáltalán kellő biztosítékokra adja előlegeit a lehető olcsó kamat mellett, és elfogad takarékbetéteket. És ez utóbbiban látjuk mi az új szövetkezet erejét és fejlődésének legnagyobb biztosítékát. Mert ameddig hitelszövetkezteink csak a hitelnyújtásra alakulnak, egyoldalú működésük teljes nem lehet. Nem, mert tagjaik hitelgényeik kielégítésére mindig más pénzintézetre fognak

szorulni, a mely az összegyűjtött és a szükségelt tőke között a nyereszkedő és így drágító, de mindaddig elkerülhetlen kapcsolatot képez, míg a hitelszövetkezetek a takarékgazdálkodást is nem egyesítik magukban. A németországi újonnan rendezett szövetkezeteket ez a berendezés tette nagygyrá és függetlenné. — És ezt az elvet ajánljuk pénzügyminiszterünk figyelmébe is akkor, a midőn az országosan szervezendő hitelszövetkezetekről szóló törvény kidolgozásával foglalkozik.

Érdemes híre a hétnek, hogy az osztrák parlament mezőgazdasági bizottsága f. hó 10-én tartott ülésében elhatározta javasolni a kormánynak, hogy bocsásson évenként 500,000 q tiszta, vagy ha ez nem lehetséges, lenaturált marhasót, a q 5 frtért a gazdaközönség rendelkezésére. A magyar gazdák is régóta küzdenek az olcsó marhasóért, s az osztrák parlamenti bizottságnak ezt a határozatát azzal a kéréssel ajánljuk pénzügyminiszterünk figyelmébe, hogy tegye a kérdést végre egy tanulmánytárgyává, hogy a régi és méltányos óhaj teljesíthető legyen.

Felemlítjük még, hogy General-Remontirungs-Inspector czímen a közös hadügyminiszternek a delegációk elé terjesztett költségvetésében 14861 frt szerepelt, egy önálló állás és hivatal szervezésére, mely a katonai pótlovazások külön vezetésére volna hivatva. Eddig e funkciót a katonai lótenyésztés-intézetek parancsnoka végezte. — Ugy látjuk azonban, hogy úgy a mint mi gazdák, azonképen a hadügyminiszterium sem volt, ez összekötött állás működésével megelégedve. — A delegátusok megszavazzák a 148 ezer forintot, hiszszük és reméljük, hogy szóba kerül majd a remondálnak közvetlen a gazdától eszközölt vásárlása is, a mivel kísérleteznek már évek óta, de kellő és praktikus berendezés hián, igazi eredmények még nem értek el. Hogy mik itt a hibák, részben legközelebb elmondjuk egy praktikus gazdánk tollából. B. K.

Agronom-geológiai intézet.

A földmívelési miniszterium költségvetése tárgyalásakor az újonnan alakult agronom-geológiai intézetről is megemlékezett a „Köztelek”, nem lesz talán érdektelen, sőt mindenestre új dolog, ha egyetmást az intézet feladatát illetőleg elmondok.

Az agronom-geológiai felvételek célja az ország összes mezőgazdaságilag mívelhető területét geológiai alapon térképezni. Hogy a mezőgazdaság ezen térképezésből hasznot húzhasson, nem elég a felveendő terület felszínét megvizsgálni, hanem szükséges annak altalaját is ismerni bizonyos mélységig. Németországban, hol e kérdés már számtalan értekezleten lett megvitatta, a két méter mélységet fogadták el, miután a legtöbb mezőgazdasági kulturnövény nem terjeszti gyökérzetét 2 méternél sokkal mélyebbre.

A felvétel éppen úgy történik, mint az eddig a tisztán geológiai felvételeknél szokásban volt. A nyári idény alatt a terület a helyszínen lesz megvizsgálva; először csak a feltalaj altalában, azután egy-két méter hosszú furó segítségével az altalaj. Az eszközölt furások száma függ a talaj kisebb vagy nagyobb mérvű változatosságától, némely vidéken, a hol a talaj nagyon különböző, egy lapon (1 □ mrtfíd) 3–5000 furás is szükséges. Minden talajváltozathoz egy a fel-, mint

az altalajból egy próbát vesznek. A téli idény alatt azután ezen begyűjtött talajok megelemeznek és pedig fizikailag, szitalás s iszapolás által, és kémiaiilag foszforsav-, káli-, mész- és kavasavtartalomra.

Minden egyes kiadott laphoz magyarázó rész is csatolatik, a mely ezen elemzések eredményeit, valamint az illető vidék mezőgazdasági viszonyait ismerteti.

A Németországban kiadott térképek mérete 1:25,000; ily kis méretnél természetesen, hogy a térképezésnél nagyon a részletekbe bocsátkozni nem lehet, de ezen országos felvételnek nem is az a célja, hogy minden egyes birtok talajviszonyait feltűntesse, hanem, hogy az egész ország talajviszonyairól egy általános képet nyújtson, de ha valaki egy földbirtokát részletesen akarná felvenni, ezen országos térképet alapul véve, munkája igen meg lesz könnyítve.

Hazánkban ezen térképezés igen nagyfontosságú volna, különösen a homokterületekre nézve; mert ezeknél a térszíni vizsgálat s a begyűjtött anyag megelemezése által meg lehetne állapítani, hogy az illető homok immunitás-e vagy sem, csak hogy a dolgoznak úgy volna gyakorlati haszna, ha a felvételek rövid idő alatt nagy területeken eszközölthetnének.

A mi hazai agronom-geológiai intézetünk eredetét illeti, felemlítésre méltónak tartom, hogy az érdem Bökk János min. oszt. tanácsost, a földtani intézet igazgatóját illeti.

A nyár folyamán Inkey Béla, a tud. akadémiája tagja, Szt.-Lőrincz környéken, próbafölvételt eszközölt. A külső munkálatok bevégezte után most már a begyűjtött talajminták elemzése maradt hátra, minek végeztével a lap kiadható volna. Sajnos azonban, hogy ezen elemzések megejtése hosszú időre el van halasztva, addigra, míg az új, tisztán az agronom-geológiai célokra berendezett laboratórium elkészül.

A próbafelvételek és így a próbalap befejezése után óhajandó volna egy értekezlet összehívása, melynek tárgyát a külföldön használt módszerek és jelzések hazai viszonyainkra való alkalmazása képezne.

Hasonló intézménnyel eddig csak Oroszország s a Németbirodalom dicsekedhetik. Németországban a poroszok 1873-ban kezdték meg az országos felvételt, eddig 42 lap készült el, s közülök 15 van már kiadva, sokkal később fogtak hozzá a szászok, s Badenben csak az idén készült el az első lap. Mind a három tartományban egyforma módszer szerint folynak a felvételek, és csakis a térképjelzésben van némi csekély különbség.

Ebből láthatjuk, hogy az agronom-geológiai felvételek hosszú, igen hosszú időt igényelnek, úgy, hogy azok befejezése csak több évtized multán várható, hatása azonban a mezőgazdasági kultúra fejlődésére folytonos lesz, s nem merész az állítás, hogy mezőgazdaságunk csak akkor fog az okszerűség magaslatára emelkedni, ha az agronom-geológiai felvételi lapok, az egész ország mívelhető területeiről rendelkezésünkre állanak. Treitz Péter.

Juhaink őszi mustrálásáról.

Számító gazda, mielőtt nyáját téli-lábra állítaná, rendszerint mustrálja, selejtezi juhait, mely őszi mustrálás célja, hogy az előregedett, beteges szervezetű, gyenge juhokat, a melyek a telet valószínűleg nem húznák ki, a teletetés alól kivonjuk; miért is ezen mustrálást úgy kor, mint egészségi szempontból is végezzük.

Óreg vagy beteges juh, mely legelőn még csak elédeglét valahogy, a téli — egészségére kedvezőtlenebb — tartást nehezen bírja ki; a legjobb takarmányozás mellett is hibás gyapjút növeszt és satnya marad s igen sokszor tavasz felé elpusztul. Azon érték helyett tehát, melyet érte ősszel, mint mustrált is kaphattunk volna, költséges téli-tartásaért, a rea fordított sok gond és figyelemért rendesen csak a bőre árával fizet.

A kort a juhok fogai után határozzuk meg ott, hol az évszám nincs a fülbe tetővírozva. E

A téli idény megelemezés és iszapolás, méz- és gyarazó rész eredményeit, ági viszonyait

képek mérete zetes, hogy a bocskóznik felnek nem is birtok talajviz az egész orv részletesen képet nyújt alapul

igen nagyfonmokterületekre gálát s a be meg lehetne munis-e vagy na gyakorlati alatt nagy te

ai intézetünk tartom, hogy tanácsost, a

u, a tud aka- en, próbafölve bevezette után elemzése ma- kiadható volna. ések megejtése idigra, míg az zelokra beren-

róbalap befeje- rkezlet össze- földön használt onyainkra való

csak Oroszor- edhetik. Német- eztek meg az szült el, s kö- később fogtak ak az idén ké- tartományban k a fölveleek, némi csekély

onom-geologiai dót igényelnek, bb évtized mul- mezőgazdasági s nem merész k csak akkor kelkedni, ha az az egész orv- kezésünkre ál- Treitz Péter.

Szásról.

téli-lábra álli- zihait, mely regedett, bete- melyek a telet letetés alól ki- gyugy kor, mint

ly legelőn még — egészségére n birja ki; a hibás gyapjut sokszor tavasz tehát, melyet hattunk volna, itott sok gond re árával fizet. atározzuk meg tetovirozva. E

végből a juhokat akolba hajtuk, egyenkint kézre vetjük. fogaikat megszemlélve s a hibás vagy hiányos foguakat, a mustráknak készült, külön rekesztékbe zárjuk. Ezen mustrálásnál ki kell selejtezni. minden hiányos vagy mozgó fogu állatot. Kezdő gazda azonban, midőn vegyes koru állatokat mustrál, figyeljen arra, hogy a tokló vagy harmadfü juhokat, melyeknek lehet, hogy éppen akkor, a fogváltás következtében, hiányos fogaik vannak, a mustrák közé ne dobassa, a mit kis gyakorlattal könnyű felismerni, mert fiatal és elöregedett juhok fogai közt igen szembetűnő különbség van, a fiatal állatnak foga tejszínű fehér, s lapátszerűen szétterülő, az öregé ellenben vékony, hosszú és barnás színű.

Midőn a korra történt mustrálást elvégeztük, mi által a gyenge beteg állatok is nagyrészen kiválasztatnak, a juhokat a szabadba tereljük s a nyajat egészségi szempontból bíráljuk.

A mustrálás e módja a gazdától több szakértelmet és jártasságot kíván.

Az egészséges juhok külső látszatra egyik legjellemzőbb ismertető jele. *fejtartása*. Az egészséges állat, ha áll, vagy jár, vagy fekvésközben kerdőzik, fejét egyenesen előre és kissé felemelve, a beteges ellenben lefelé tartja, mely lehorgasztott főhöz, ha meg a többiektől elmaradózó, sőt tántorgó lassu lépés is járul, azt megtámadt szervezetenek; biztos ismertető jeleként tekint-hetjük.

Ha egy falkában, melynek állatai egyenlő körülmények közt, ugyanazon legelőn jártak, lesóványodott, gyenge állatok találunk, azok a legtöbb esetben betegek is.

Az ilyeneket tanácsos megfogatni s részletesen megvizsgálni. Az egészséges juhok bőre, orr- és szájhártyái, foghúsa rózsaszínű; szemfehéren a vérbőlövellések, élénk pirosak, a szemnek fénye van; beteges állatnál ellenben, mindezen jelek sárgás és kékes színben mutatkoznak, szemük fénytelenek, homályosak. Egészséges juhok, ha az nyugszik, szivverése tapintás által, a mellkas oldalain alig érezhető. beteges állat pedig feltűnően erős. Az egészséges juh, hacsak kissé éhes is, mohón eszik s rendszeren kerdőzik, a beteg a takarmányt kerülve szomoruan megáll, kerdőzést ritkán mutat s keveset iszik. Egészséges juhok felé, ha idegen közelit, fejüket figyelő állásba helyezve magasra emelik, a további közelítésre ugrándozva szétfutnak, ha pedig hátsó lábainál, kevés ideig fogva tartjuk, eleresztés után rendszeren vizellenek.

Ha az egészséges és beteg állapot pontos megfigyelésével az őszi mustrálást végrehajtottuk, a mustrákat a nyajtól mindjárt elkülönítjük. Füleiken bélyegző-vas vagy egyéb eszköz segítségével jelöljük meg s azon igyekezzünk, hogy habár mérésekelt áron is, a mustrákat minél előbb értékesíthessük.

Hol nagyobb nyajak vannak és így mustra is nagyobb számban kerül, a mustráknak javát tanácsos külön választani, nagyobb tömegben, kereskedők vagy mézárásoknak eladni, a gyengébbjét pedig, habár darabonként is, a környéken lakó kisebb gazdák, iparos és munkásoknak áruba bocsátani, azok annak husát a bőre nélkül is szívesen megfizetik.

Kor és egészségre kimustrált juhokkal javítási, lelzalási kísérleteket tenni azonban igen ritkán lelend csak közepes nyereséggel is járó vállalat. *Szilágyi János.*

Kérdések a gyakorlat köréből.

16. f. **A répa cukortartalma.** (Milyen a jó cukorrépa? A répa cukortartalmának meghatározása.)

A «Köztelek» 6-ik számában valaki azon kérdést intézi, hogyan határozzuk meg a répa cukortartalmát gyakorlati uton? E kérdésre kívánok az alábbiakban válaszolni.

A cukorrépa jóságára, vagyis a megfelelő cukortartalomra és a cukor s nem cukor alkotórészek közti helyes arányra bizonyos, külső jelenségekből is következtethetünk. A praktikus répatermelő minden vegyelemzés nélkül, a répa

egyszerű megtekintése és szétörése után megtudja mondani, hogy jó-e a cukorrépa, avagy rossz.

A jó cukorrépa mérsékelt nagysága, legfeljebb 1—1³/₄ kilogramm súlyu, hosszukás, körte- vagy kúp-alaku, sima felületű, gyökere nem elágazó.

A normálisnál nagyobb cukorrépa, mely vagy az alkalmatlan talaj, vagy a nem megfelelő klíma, vagy a helytelen művelés következménye szokott lenni: rendszeren kevés cukrot és sok idegen «nem cukor» részt tartalmaz.

Az elágazó gyökérzetet a silány talaj vagy a sekély szántás okozza. Az elágazás lehet a fajta sajátja is, mely körülmény egyáltalában nem teszi az illető fajt ajánlatossá. Az elágazó gyökér két okból nem kívánatos, először mert az ilyen répa rendszeren szegény cukortartalom-ban, másodsor mert az elágazó gyökerek közé szorult kavics és föld a répat gyártásra alkalmatlanabbá, s ezzel kevesebb értékűvé teszi.

A jó cukorrépa husa tömör, pattanva törő, mint a káposztatorzsa. A hus színe fajta szerint, vagy fehér vagy rózsaszínbe játszó.

A jó cukorrépa csaknem egészen a földben ül. A répa gyökereinek földből kinéző feje megzöldül, mely jelenség nem más, mint a világosság, napfény behatása folytán a cukortartalom rovására történt chlorophyll-képződés. A répa megzöldült feje ennek folytán oly kevés cukrot tartalmaz, hogy gyártásra teljesen alkalmatlan, ezért a gyáros nem is veszi másképp át a répat, csak ha zöld fejét levágják (lefejezik). A nagy zöld fej a rossz fajtanak sajátja, de lehet az a helytelen művelés következménye is.

A cukorrépa leve 10—17% tiszta (nád) cukrot tartalmaz. A 10% cukortartalom aluli répat a gyárak már csak veszteséggel dolgozhatják fel, sőt némely gyár csak legalább 11% -ot fogad el. Azon répa, melynek leve 11—12% cukrot tartalmaz: kielégítő, mely 12—14% -ot tartalmaz: jó, mely 14% -on felüli: kitűnő, ha t. i. egyéb alkotórészekben is megfelelő.

A répa cukortartalma hozzávetőlegesen a répa fajsúlyából is meghatározható. E cukor-meghatározási mód azon alapszik, hogy mentől nagyobb a répa fajsúly, annál cukordusabb. Ezen eljárásnál meghatározzuk a répa fajsúlyát s az alábbi táblázatból, mely pontos kísérletek alapján van összeállítva, leolvasható az illető fajsúlynak megfelelő cukortartalom.

Ha a répa		Ha a répa	
fajsúly	cukortartal- ma %-ban	fajsúly	cukortartal- ma %-ban
1 030	10-00	1-060	13-75
1 032	10-25	1-062	14-00
1 034	10-50	1-064	14-25
1 036	10-75	1-066	14-50
1 038	11-00	1-068	14-75
1 040	11-25	1-070	15-00
1 042	11-50	1-072	15-25
1 044	11-75	1-074	15-50
1 046	12 00	1 076	15-75
1 048	12-25	1 078	16-00
1 050	12 50	1 080	16-25
1 052	12 75	1 082	16-50
1 054	13-00	1 084	16-75
1 056	13-25	1 086	17 00
1 058	13-50	1 088	17-25

A fajsúly meghatározásához pontos mérleg és némi fizikai ismeret szükséges. Kevesebb pontosan egy kis konyhasó és fajsúly süpp-mérővel bármely laikus könnyen meghatározhatja a répa cukortartalmát a következő módon:

Egy sajtába, melyben egy répa kényelmesen elfér, annyi tiszta konyhasó-oldatot öntünk, hogy benne a répa szabadon uszkálhasson. Ha a répa leül az oldatban, a mi annak a jele, hogy az oldat fajsúlyja kisebb, mint a répaé, sőt keverünk még hozzá, ellenkezőleg, ha a répa fent uszik és az oldatból kiáll — vizet öntünk hozzá. Ezen eljárást mindaddig ismétljük, míg

a répa éppen a víz színe alatt lebeg, ekkor az oldat éppen olyan fajsúlyu, mint a répa. Most a répat kiveszszük az oldatból és egy közönséges fajsúlymérővel, — mely úgy néz ki, mint a szeszmérő és bármely optikusnál kapható, — a só-oldat fajsúlyát meghatározzuk, a fajsúly megfelelő számát a fenti táblázaton felkeressük s az ezzel egysorban levő szám adja a répa cukortartalmát % -ban.

Talán mondani is felesleges, hogy a répa ezen eljárás előtt gondosan lemosandó, hogy semmi föld és idegen anyag ne legyen rajta. Az oldat pedig só hozzáadás alkalmával mindig addig keverendő, míg a só teljesen fel nem oldódik és lehető egyenletesen el nem keveredik.

A répa cukortartalmának fajsúly után való meghatározása elegendő tájékozást nyújt ugyan, de nem valami pontos.

Vegműhelyekben és cukorgyárakban az ugynevezett polarizáló-készülék segítségével határozzák meg a cukortartalmat; ezért szokás a répa cukortartalmáról szólna azt mondani, hogy ennyi és ennyi % -ot polarizál.¹⁾

A cukorrépa jóságának és értékének meghatározásánál a polarizáción kívül még a következő műkifejezéseket használják a vegyészek: *Brix-féle⁰, tisztasági hányados* vagy *quotiens, Stammer-féle értékszám.*

A *Brix-féle⁰* nem más, mint a répa levének sűrűsége, vagyis a cukortartalom és a többi szilárd alkotórészek («nem cukor») együttvéve. A *Brix⁰* egyszerűen a sacharometerrel, mely olyan, mint a fajsúlymérő — mutatható ki.

A répa jóságára nézve, a mint már említettem, a «nem cukortartalom» is nagy jelentőséggel bír, mert a nem cukortartalom a gyártást nehezíti s ennélfogva a répa értékét nagyban befolyásolja.

A polarizáló és *Brix⁰* különbsége mutatja a répa levének *nem cukortartalmát.*

Azon viszonyt, mely a répában a cukor és nem cukor-tartalom közt van, a répa *tisztasági hányadosának* vagy *quotiensének* nevezik.

A *quotiens (x)* a *Brix⁰*-ből és polarizációból a következő képlet szerint számítható ki:

$$\text{Brix}^0 : \text{polar.} = 100 : x \\ x = \frac{\text{polar.} \times 100}{\text{Brix}^0}$$

Ha például valamely cukorrépa levének sűrűsége (*Brix⁰*) = 15%, tiszta cukortalma (*polar.*) = 12%, a nem cukortartalom a kettő különbsége, vagyis — 3; *quotiens (x)* pedig: $\frac{12 \times 100}{15} = 80.$

Vagyis a kérdéses répában 100 rész sűrűsége 80 rész tiszta cukor.

A *quotiens* az, mely a répa értékének valószínűsége adja, mert ez nemcsak a cukortartalmat, de egyben a cukor- és nem cukortartalom közti helyes arányt is kifejezi.

Azon cukorrépa, melynek *quotiens*e 80-on alul van, rossz minőségű; 80—85 ig jó; 85-ön felül kitűnő.

Stammer vegyész a cukorrépa cukorértékének elbírálásánál olyan számot akarván felállítani, mely nem viszonylagosan mutatja a répa értékét, hanem direkt azt, hogy 100 rész répából tényleg hány rész cukor gyártható, az ugynevezett *Stammer-féle értékszámot* állapította meg a következő képlet szerint:

$$\frac{\text{Quotiens} \times \text{polar.}}{100} = x.$$

A fenti példában felhozott répánál a *Stammer-féle értékszám* lesz:

$$\frac{80 \times 12}{100} = 9.6$$

Világos, hogy mentől magasabb *Stammer-féle értékszámot* mutat a cukorrépa, annál jobb.

A *Stammer-féle értékszám*, a mint említém, azt akarja kifejezni, hogy 100 rész répából hány rész cukor gyártható, mert tudnivaló, hogy a

¹⁾ A polarizáló-készüléket bármely vegytan vagy fizikai kézikönyv leírja.

czukorgyári technika ma még nem képes a répa összes czukortartalmát kivonni és értékesíteni. Habár a Stammer-féle értéksszámot az állami vegykísérleti állomás is használja, nem tartom megbízhatónak. Nem megbízható pedig azért, mert a sok mindenféle külső körülmény által befolyásolt czukorrépa valóságos értékét akarja előmutatni. Már pedig ezen külső körülmények, a gyártás és gyári berendezés tökélye, a répa állapota, annak eltartási módja, nem lévén mindenik egyforma: nagyon önkényesnek találom a répa jóságának illetően elbírálását. Nezetem szerint a Stammer-féle értéksszám is csak viszonylagosan mutatja a répa értékét. *Rombay Dezső.*

21. f. A 21-ik számú kérdésbe bizonyára sajátóhiba csuszott be, a mennyiben azt hiszem nem «cserfa», hanem «cserje» lesz a kérdés tárgya.

Abban a fölvevésben tehát, hogy csakugyan cserjék iránt érdeklődik kérdéstevő, azt közölhetem, hogy fácskákra különösen alkalmas: a *varjutóvis benge* (*Rhamnus cathartica*); a *kutya benge* (*Rhamnus Frangula*), a *galagonya* (*Crataegus oxyacantha*), a *fagyfafa* (*Ligustrum vulgare*), a *veres gyűrű* és a *som* (*Cornus sanguinea* és *C. mas*), továbbá a *gyalog- vagy boróka-fenyő* (*Juniperus communis*).

A csemetek mintegy egy méternyi négyzetkötésben vagy egy m.-nyi távolságra sorokban ültetendők, melyekben a csemetek távolsága szintén körülbelül egy méter.

Ha a csemetek 1 m. magasságra nőttek, akkor visszavágatnak, mire számos és erőteljes hajtás képződik.

Az ültetésben tisztas helyeken kölest, tatar-kát, kendert és napraforgót czelszerű vetni.

B. A.

25. f. Egy nagy maktermelőtől a mák kifejtésére következő eljárást hallottam:

Mikor a mák teljesen érett, emberek vagy asszonyok abroszt köntnek nyakukba, mint az kukoriczatórészkor szokás.

Egy-egy ember azután két sor mák között haladva, jobbról-balról mindkét kezével a mákfejeket az abroszba hajtja, hüvelyujjával a fejeket behorpasztja, illetőleg összeroncsolja, úgy, hogy kis rázással a mák mind az abroszba hull.

Igy lehet a máktörést és kifejtést praktikusán egyesíteni. *Br. P. E.*

A növénytermelési kísérleteknél követendő eljárás egyik fő szabálya. A növénytermelési kísérletek száma egy legio. Sok kötetekre menő munka származnék abból, ha mi az összes közöltet növénytermelési kísérleteket összegyűjtjük, de csak vékonyka kis füzet telnék meg az ezen kísérletekből levont hasznavehető eredmények összegezéséből.

A sok fáradsággal semmi arányban nem levő csekély eredmény oka a kísérletezésnél az előtt általánosan követett és sajnos, sokak által még most is alkalmazott vagy ajánlott eljárásban keresendő. Mert hogy tétettek és tételtek még most is sok helyen a növénytermelési kísérletek? Mondjuk, hogy valaki trágyázási kísérletet akar tenni. Az eljárás a következő: vesz annyi kisebb vagy nagyobb parcellát, a hány kombinációban akarja a trágyát alkalmazni, hozzá vesz egy vagy több trágyázatlan parcellát és kész a kísérlet. Az egyes parcellák termésében mutatkozó különbségből következtet az egyes trágyafélék termést fokozó hatására. Megbízhatónak mondható-e az ilyen kísérlet? bizonyára nem. Honnan tudja a kísérlettevő, hogy a különbséget tényleg az alkalmazott trágya idézte elő, mivel bizonyítja azt be, hogy nem a talaj összetételében mutatkozó eltérések, vagy a fejlődésben előfordult nem minden parcella vetésére kiható kedvező vagy kedvezőtlen körülmények idézték elő a különbséget? Az ily kísérletek e tekintetben semmi biztosítékot nem nyújtanak és azért a belőlük levont következtetésben megbizni nem lehet. Innen van azután hogy a rengeteg kísérlet dacára oly kevés a pozitív eredmény. Ha tehát megbízható eredményt

akarunk elérni, akkor első és soha el nem mulasztandó dolgunk legyen, hogy *párhuzamos kísérletet tegyünk*, azaz egy és ugyanazt többször megismételjük. E szabály alól ne tegyünk kivételt akár kis, akár nagy parcellákon tesszük is a kísérleteket, akár trágyázási, mivélési a vagy termelési kísérletet teszünk is, mert csak ez esetben számíthatunk megbízható eredményre.

Az ily kísérleteknél nem az a fődolog, hogy az egyformán kezelt parcellák termése teljesen egyforma legyen, hanem hogy a különböző parcellák termésében a különbség minden egyes esetben szembeötlő legyen. Ha például azt akarjuk megtudni, hogy két répaféle közül melyik terem többet, akkor az egyiket vetjük az első, harmadik és ötödik parcellára, a másikat a 2-ik, 4-ik és 6-ikra. Ha már most az első répaféle termése az első parcellán 200, a 2-ikon 225, a 3-ikon 250 q, a második répaféle az 2-ik parcellán 150, a 4-iken 175, a 6-ikon 200 q. akkor ebből, dacára, hogy a 6-ik parcella annyit termett mint az első, mégis biztosan következtethetjük, hogy az első répaféle az adott viszonyok között a bővebben termő, mert mindig többet termett mint a szomszédjában levő másik répa. A termés fokozódásából pedig 1-től 6 felé arra következtethetjük, hogy termékenysége azon irányban fokozódik. Ilyen módon tehát oly talajon is, a melynek minősége egy nagyobb területen nem egészen egyforma, egészen megbízható kísérleteket tehetünk.

Az igaz, hogy a kísérletezés e módja sokkal veszélyesebb, mint a régebbi, de az eredmény legalább hasznavehető lesz, ezért ezen eljárás követését ajánlom mindazoknak, a kik növénytermelési kísérletekkel foglalkoznak. *(Cs.)*

Trágyázási kísérlet czukorrépával. Egy 8 holdas táblában a tábla hosszában $\frac{1}{3}$ -rész trágyalevél, $\frac{1}{3}$ -rész a repát megelőzőt őszi búzának fejtrágyául adott 4 q temesvári koncentrált trágyával, $\frac{1}{3}$ -rész pedig istállótrágyával circa 175 q-val lett megtrágyázva.

A föld őszzsel, melyen megszántatott s az eke után mélyítő eke ment, úgy hogy a föld 12 hüvelyre lett megporhanyitva. A repa egészben véve nem volt sikerült, mert nagyrészt kétszer kellett vetni. A kísérleti mázsálás a táblából keresztben kibasított egyenlő nagyságu földrészeletről eszközöltetett, a hol a repaföld egyenlő minőségűnek látszott és egyenlő állásu termést mutatott, a mázsálási eredmény következő:

A trágyalevél öntözött részlet adott 58 q, a temesvári trágyával trágyázott 51 q s az istállótrágyával trágyázott 47 q czukorrépa. E szerint legjobb eredményt mutat a trágyalé, utána a temesvári koncentrált trágya s leggyengébb eredményt nyújtott az istállótrágya. Nem lehet tehát eléggé ajánlani gazdáinknak, hogy a trágyalevet megbecsüljék és felhasználják. A trágyalé lajtallal hordatott, melyre *Pfanhauser*-féle trágyaleosztó készülék volt alkalmazva. *C. C.*

A tojóképesség fokozása. Meleg ől és hus etetése által elérhetjük, hogy tyukjaink a télen át is tojnak. Az őlat fűteni azonban csak nagyobb s rendszeres tenyészetekben lehet jövedelmező, a czélt azonban elérjük úgy is, ha a tyukolat valamely istálló közelében helyezük el, vagy ha a tyuk őltalját 2" vastagon marhatrágyával borítjuk be, melynek erjedési hője elég ingerlő hatással lesz a tyukok tojóképességének felébresztésére. Ugyanígy vagyunk a husetetéssel is, ez is előszörre költségesnek s kivitellennek tetszik, pedig minden nagyobb megerőltetésünk nélkül eszközölhető. Bármily kicsi a gazdaság, mindig van oly hushulladéka, mely különben kárba vész, a tyukokkal meg kitűnően értékesíthető, különösen ha nagy juhállományal rendelkezünk, a selejt s hulladék birka tul sok anyagot fog szolgáltatni. Hus hiányában izgató tápszerek, u. m. pörkölt zab, árpa, kender, s lenmag adagolása által fokozhatjuk a tojás-termelést. A tojóképességet fokozzák még a következő módok és szerek: ha a tyukok takarmányába időnkint paprikát keverünk, vagy barnára pörkölt

árpat főzve etetünk s a levét pedig felitatjuk; igen jó az ősszel gyűjtött, szárított s összevagdalt csalánhajtás is csalánmaggal s vagdalt étgombával keverve; a borba áztatott piritott kenyér, a csodasó, vagy nem mérges gombák, makk megszáritva, porrá törve és lenmagforrázattal, buza és rozskorpával összegyúrva, mely móddal Nassauban érték el kitűnő sikert, végül jó hatása van a buza, korpa s burgonyából gyurt élesztővel besavanyított kenyérnek is. Mindenekelőtt szükséges azonban, hogy a tyukok mérszhez férjenek, azaz elegendő falhulladék vagy tojásbéj legyen az őlban. A hústaplást nyáron át jól helyettesítik a fergek, melyeket mesterségesen is tenyészthetünk oly módon, hogy a baromfi udvar részében egy gödröt ásunk, abba szemetet, vertpolyvát, fűrészport, szecskát, állati beleket s egyéb hulladékokat hordatunk össze, az egészet szalmával s tövissel befedjük, mire rövid idő múlva a fergek milliárdjai hemzsegnek a gödörben, legkitűnőbb takarmányát képezve a tyukoknak. *—al.*

A rühes birka gyógyítása. Birkáinkon a nyáron a rüh jelentkezett. Az aljas ecetsavas réz élegnek zsirrali keverése s a megtámadott testrészek a keverékkel történt bekenése nem vezetett sikerre. Lehet, hogy e szer jó hatású akkor, ha a betegség még csirájában van s ha kevés számú egyedek gyógyításáról van szó. De ha a rüh az egész nyárra kiterjedt, midőn a juhász gondatlansága, vagy gondozás hiány folytán a betegség a genyedés stádiumába lép, a fentjelzett kenőcs alkalmazása elégtelen vagy jobban mondva lehetetlen. Mi az alábbi olcsó s könnyű kezelési szerhez folyamodunk, melynek még a hol alkalmaztuk, mindenféle kitűnő sikere volt. 100 liter vízben 400 gramm kénsavas kalcit (sulfure de potasse) oldottunk fel s az így nyert oldatban fűrészport meg rühes birkáinkat s kefével jól megmostuk. E mellett arra is volt gondunk, hogy az istállók jászjai, falai s egyáltalában valamennyi istállóbeli tárgy megmosassék. Egyszeri fűrésztes elég volt. Nehány nap múlva a viszketés megszűnt, a bőr visszanyerte előbbi rendes színet s tevékenységét s a gyapju is csakhamar megnőtt. E fűrésztes jó hatású a kutyák rühe s vörhenye ellen is. Megemlítem azon gyógymódot, mely akkor követendő, ha valamely nyájban csak néhány birka rühes s genyedés még kevés mutatkozik. Ez esetben koncentrált higany kenőcsöt alkalmazunk. Ezen szer az ecetsavas rézélegnél sokkal hatásosabb, csak hogy nagyban alkalmazva, az állatra veszélyes, sőt a felkenést is keztyűben eszközöltessük a juhászokkal. *Igali Szvetozár.*

A nyul — dúvad. Nincsen ugyan felsorolva a vadászati törvénynek 13. §-ában, de azért minden paragrafus ellenére s a gyümölcsös kertek tulajdonosainak jelentékeny kárára ugyan csak garázdálkodik az elmulthoz hasonló szigorú telek alkalmával. Már az 1883. évi XX. t.-cz. tárgyalásánál azt indítványozta Göndöcs Benedek akkori orsz. képviselő, hogy a nyulak a kártékony vadak közé szoroztassanak, de javaslatát a ház nagy többséggel mellőzte. Újabbán az orsz. magyar gazdasági egyesület kertészeti szakosztályának legutóbbi ülésén merült fel a kérdés és keltett élénkebb érdeklődést. A törvény csak a lőfegyverrel és ebekkel való vadászatot engedi meg s az előbbi a 2. § 2. pontja szerint a tulajdonos szabadon gyakorolhatja oly területen, mely, ha 200 holdnál kisebb is, de kertileg műveltetik és kerítéssel vagy árkolattal van elzárva. Így tehát módjában áll, — ha kellő türelemmel és vadászati jeggyel bir, — gyümölcsösét károsító vendégeket január hó 31-ikéig pusztítani, de ezen a napon tul, tehát a sokszor legkritikusabb február hónapban kereszttul a nyulak teljes mentelmi jogot élveznek. Addig tehát, míg a vadászati törvény újabb revízió alá nem kerül, vagy a törvényhozás egyébként nem intézkedik, a gyümölcsösök védelmének ezt a módját kellő eréllyel alkalmazni nem lehet. *Dr. Sz.*

GAZDASÁGI SZAKOKTATÁS ÉS KISÉRLETEZÉS.

Rovatvezető: CSERHÁTI SÁNDOR.

Szükséges-e mezőgazdasági tanszék Budapesten?

Az okszerű gazdálkodás gyors terjedéséhez nem elég, hogy szakképzett gazdatiszti osztályunk legyen, és hogy minél több földbirtokos szerezzék meg a mezőgazdaság vezetéséhez szükséges alapismereteket, ehhez okvetlenül megkívánatik, hogy mindenki, a ki bármi okból vagy módon összeköttetésbe, érintkezésbe jut a mezőgazdasággal, hivatala vagy állása folytán, az okszerű gazdálkodás alapelveiben járatos legyen, a mezőgazdálkodás lényegéről tisztult fogalmakkal bírjon. Oly országban, mint a milyen hazánk, a hol a lakosság túlnyomó része él mezőgazdaságból, igen sokféle állású és hivatalu ember foglalkozik, ha csak mellékesen is mezőgazdasággal, vagy van tartós összeköttetésben a mezőgazdálkodással.

A pap, az orvos, az ügyvéd, a mérnök, különösen pedig a kulturmérnök, az állatorvos, hogy többet ne említsék, mind vagy direkt hasznát veheti a mezőgazdasági ismereteknek, vagy hasznára lehet vele az ország egy igen hasznos és számos tagu osztályának: a földmivelő népnek. A szakképzett gazdatisztek és földbirtokosok egymaguk nem képesek a mezőgazdasági tudatlanságot — a mi pedig főoka annak, hogy földmivelő népünk nem módosabb, nincs nagyobb jólétben — kiirtani, csak egyes kisebb területekről tudják azt kioltni, de országszerte segítségére volna szükség, e segítséget nyújthatnak a felsorolt állású és hivatalu egyének, ha ők egyáltalában értenének hozzá. De hogyan is! Magántanulmány útján kevés sajátítja el, előadásokat a mezőgazdaságról pedig nem hallhat, mert hazánkban csakis a gazdasági tanintézeteken lehet mezőgazdaságot tanulni, ezek pedig mind vidéki városokban vannak elhelyezve. Ottan, a hol a magyar fiatalság zöme tanul, az ország fővárosából számúzva van a mezőgazdasági szakoktatás, azt pedig méltányosan nem lehet követelni, hogy azok, a kiknek a mezőgazdálkodás csak mellékfoglatosságuk, tanulmányaik befejezte után még két évet töltsenek valamely gazdasági tanintézetben.

Ha azonban az illetőknek módjukban volna tanulmányaik közben mezőgazdasági ismereteket is szerezni, a mezőgazdaság főbb elveit elsajátítani, akkor bizonyára többen lennének, a kik felhasználva a kínáló alkalmat, azon lennének, hogy a mezőgazdaság elméletében tájékozást, jártasságot szerezzenek maguknak. Ez pedig minden különös nehézség és költség nélkül megvalósítható lenne, nem kellene egyéb, mint az, hogy a papi szemináriumokban, az egyetemeken és a műegyetemen két-két tanszék állítsassék fel, egy az állattenyésztés és egy a növénytermelés részére, az állatorvosi akadémián pedig a már meglévő állattenyésztési tanszék mellé még egy növénytermelési is szerveztessek, melynek tanára az üzemtani dolgokat is előadhatná.

Egy tanszék a mezőgazdasági ismeretek jelen állásánál fogva elégtelennek tartok.

Nem szeles alapra fektetett, számos tantárgyra kiterjedő szakoktatásról van itt szó, mert hisz erre az illetők nem szakíthatnának időt, hanem inkább encyclopedikusán csak a legszükségesebb tudnivalók tárgyalására kiterjedő tanszékekre volna szükség és éppen azért ily tanszékekre még akkor is szükség leend, ha egyszer valamikor a mezőgazdasági főiskola Budapesten felállítatik. A főiskolán az egyes tantárgyak sokkal szélesebb alapon lesznek tárgyalva, sem hogy oly valaki, a ki hetenkint csak néhány órát szánhat mezőgazdasági tanulmányokra, ezen előadásokat eredménynyel, haszonnal hallgathatná. Bizonyitek állításom mellett azon tény, hogy Bécsben a főiskola daczára, fentartották a technikán a mezőgazdasági tanszékét és a mezőgazdaságtan tanárának évente 100-nál több hallgatója akad a technikusok között. Ausztriában ezenkívül

a brünni, a gráci technikán is van mezőgazdasági tanszék. Németországban pedig alig van egyetem, a melyen hiányoznék a mezőgazdasági tanszék, holott ott sokkal kevesebb azok száma, a kik egyéb állásuk mellett a mezőgazdasággal is foglalkoznak mellékesen. Csak a budapesti egyetem és műegyetemen nem érzik a mezőgazdasági tanszék szükségét, csak nálunk ütközik elháríthatatlan nehézségbe, hogy a papi szemináriumokban a mezőgazdaságtan is taníttassék. Pedig, véleményem szerint, a mily hiba volna akár az egyetemen, akár a műegyetemen gazdasági fakultást felállítani, ép oly szükséges volna mezőgazdasági tanszék kitalálni, hogy a ki a mezőgazdaság főbb elveit elsajátítani óhajtja, annak erre alkalom adassék.

Nem mindig nélkülözötte a budapesti egyetem a mezőgazdasági tanszékét, e század elején még fennállott az, a technikán pedig csak nemrégiben szüntették be, okul adván, hogy nem volt hallgatója, csakhogy akkor még nem követelte a törvény a kulturmérnököktől, hogy a mezőgazdasági encyclopediából vizsgát tegyenek. Bizonyára jó lett volna a gyér látogatás okait bővebben tanulmányozni, akkor aligha jutottak volna az illetékes körök arra a nézetre, hogy a tanszék felesleges.

Mikor több évvel ezelőtt az időközben megszűnt, «gazdakörben» azt proponáltam, hogy a papi szemináriumokban a mezőgazdaságtan taníttassék, az eszme igen kedvező fogadtatásra talált, felolvasásom azonban megmaradt annak a bizonyos becses anyagnak, mert azóta se közeledtünk egy lépéssel se e cél felé, pedig azt vélem, hogy aránylag kevés költséggel ritka más esetben lehetne annyi hasznosat, jót létesíteni, mint ezen a módon. A legtöbb falusi pap nemcsak lelkes, hanem gazda is egyszersmind, mennyi jó származnak abból az egész községre, ha a pap értene a mezőgazdasághoz és nem neki kellene a falubeliektől tanulnia, hanem azok tanulhatnának tőle. A paraszt ember az uri osztály közül senkire sem hallgat annyira, mint a papjára, ha ez mondja neki azt, hogy nem helyes a gazdálkodása és a saját gazdaságában példát adna, hogy miképpen kell gazdálkodni, leghamarább megfogadná a jó tanácsot, a miből első sorban reája, de azután az országra is nagy haszon származnék. Nagybirtok, legyen az még oly jól berendezett, nem igen gyakorol befolyást a kisbirtokosok gazdálkodására, mert azt tartja, nagy urnak sok mindenre telik, a mit ő azonban nem utánozhat. Ha azonban az övével egyforma nagyságu vagy ennél nem sokkal nagyobb gazdaságban látna az övétől elütő és többet jövedelmező gazdálkodást, azt sokkal hamarabb utánozná.

Szükségesnek tartanám még végül, hogy az állatorvosok ne csak az állattenyésztéshez, hanem a növénytermeléshez és a gazdálkodáshoz egyáltalában értsenek. Az állatorvos sokat érintkezik a néppel, beszédközben egyet-mást elmondhatna, ajánlhatna a gazdáknak olyat, a miből azoknak hasznuk lenne.

A felsorolt okok eléggé bizonyítják, hogy nagyon kívánatos volna, miszerint az egyes főintézeteken külön tanszékek rendszeresíttessenek a mezőgazdaság számára. Cserháti Sándor.

A kísérleti állomások.

A modern mezőgazda nem elégedhetik meg a dogmatikusan felállított receptek vak követésével, hanem mindenben és mindenkor az okszerűséget keresve, a természet kiderített törvényeinek szoros követése által juthat csak abba a helyzetbe, hogy célját: a mezőgazdaság jövedelmének emelését elérje. Ki akarná ugyanis manapság kétségbe vonni, hogy a mezőgazdaság okszerűségének alapját a természet követésében kell keresnünk? Ehez azonban a természeti törvények ismerete szükséges, a melyek kipuhatólása kísérletek által történik. A kísérlet a természet-

tudományoknál eszköz arra, hogy a természeti törvényeinek kipuhatólásánál bizonyos irányban minél több tapasztalatot legyen alkalma szerezni a kutatóknak.

Azonban a mezőgazdasági ismeretek alapját a természettudományok nem a maguk egészében alkotják, hanem csak azon részeik, amelyekre építve, a mezőgazdaság gyakorlatit közelít meg. Ha már a természettudományok összeségükben is kísérleteket igényelnek, mennyivel inkább szükségesek a kísérletek az alkalmazott résznél, ahol a gyakorlati célok elérése képezi a munkálkodás rugóját. De a mezőgazdaság sokoldalúságának megfelelőleg a természettudományok több ága szerepel a mezőgazdaság alapjául, melyeknek egyforma fejlesztése is szükséges, a mi csakis arra hivatott specialis erőknél működése által érhető el. A gazda ugyan szintén elérhet bizonyos eredményeket kísérletei alapján, azonban nélkülözvén a kellő tudományos alapot, ezek esetlegesek és ritkán megbízhatók, azért a tulajdonképeni természettudományok művelését — még azoknak a mezőgazdaság legszorosabban vonatkozó részében is — azokra kell hagyni, kik pusztán ezzel foglalkozhatnak s nincsenek számos más oly kérdés kutatásával igénybe véve, mely készütségeknek, képességeiknek, hivatásuknak körén kívül esik, s így csakis egy többé-kevésbé szorosán meghatározott korlátok között mozgó működési körre terjed ki tevékenységük.

A kísérleti állomások intézménye hazánkban is többféle alakban föltalálható; természetes, hogy ehelyütt csak azokkal foglalkozhatunk, melyek csupán a mezőgazdaság szolgálatában állanak. Ezek az állami vegykísérleti, a rovar-tani, a gazd. gép- és eszköztani, növénytermelési és a vetőmagvizsgáló-állomások.

Ha ezen állomások működését tekintjük, sajnálattal kell konstatálnunk, hogy a rovar-tani állomás kivételével, az összes kísérleti állomások közül egy sem felelhet meg kitűzött feladatának, szervezetük tökéletlensége, berendezésük hiányossága, személyzetük elégtelen volta, dotációjuk csekélye miatt. A felsorolt összes kísérleti állomások, a rovar-tani kísérleti állomás kivételével, valamely tanintézet illető szaktanárának vezetésére vannak bízva. És ebben találok egyik főokát annak, hogy a kísérleti állomások tulajdonképeni céljuknak meg nem felelhetnek. Elismerem ugyan, hogy egy szaktanárt, aki szakmájának művelését teljes lelkesedéssel karolja fel, minden szakmáját illető dologban teljes jártassággal bírván, az összes erre vonatkozó kérdésekben első sorban kell szaktekintélynek elfogadni s hogy egy szaktanár, aki hivatását valóban felfogja, már hivatásából kifolyólag kénytelen a szakmája körébe vágó kísérleteket tenni, hogy szakmájának tudása körét kötelességszerűleg, tehetségéhez képest kibővítsé s így egy kísérleti állomás vezetésére látszólag legalkalmasabb, készséggel konstatálom, hogy a kísérleti állomások mostani vezetői, kiket működésükből szerencsém van ismerni, csakugyan valamennyien ilyenek is, de épen azon körülmény, hogy a kísérleti állomások mindegyikének vezetése egy szaktanárra van bízva, kit előadásainak nagy száma, saját szakmájában való munkálatai, továbbá föltöltés hatóságának szakvélemények megadása és végül administrationális teendőik, minők a szakmája előadásához szükséges taneszközök és gyűjteménytárgyak leltári felelős kezelése, annyira igénybe vesznek, hogy ez még egyrészt gátolag hat a kísérleti állomások tulajdonképeni céljának betöltésére, addig másrészt magának a tanúgynek szolgál hátrányára, hogy az illető tanárok a kísérleti állomások sokszor nagy munkát adó dolgozatai által tulajdonképeni hivatásuk betöltésétől elvonatnak s így történik, hogy mivel egy rókáról két bőrt lehuzni nem lehet, — vagy a tanúgy, vagy a kísérleti állomás, de dicséretükre legyen mondva az illetőknek — legtöbbször a kísérleti állomások ügyei szenvednek rövidséget.

felitatjuk ;
s összevagdalt ét-
ított kenyér,
bák, makk
gforrázattal,
mely mód-
t, végül jó
yából gyurt
Mindenek-
ukok mész-
ladék vagy
lást nyáron
et mestersé-
n, hogy a
sunk, abba
eskát, állati
tunk össze,
edjük, mire
hemzsegek
t képezve a
—al.

irkáinkon a
s ezetsavas
megtámadott
kenése nem
er jó hatásu
n van s ha
van szó. De
midőn a ju-
hiány folytán
lép, a fent-
vagy jobban
s könnyű
nyek még a
sikere volt.
as kalit (sul-
igy nyert ol-
ainkat s egy-
el jól meg-
unk, hogy az
valamennyi
szeri fűrés-
a viszketés
rendes szí-
s csakhamar
utyak rühe s
győgmódot,
nyájban csak
g kevés mu-
ny kenőcsöt
as rézlegnél
alkalmazva,
is keztyűben
li Szvetosár.

an felsorolva
n, de azért
mölcsös ker-
rára ugyan-
sonló szigoru
vi XX. t.-cz.
ős Benedek
lak a kárté-
de javaslatát
ban az orsz.
ti szakosztá-
a kérdés és
vény csak a
zatot engedí
szerint a tu-
y területen.
kertileg mi-
van elzarva.
türelmmel
lésését káro-
usztítani, de
egkritik usabb
s teljes men-
mig a vadá-
kerül, vagy
edik, a gyű-
kellő erély-
Dr. Sz.

Vegyünk azonban a kísérleti állomásokat egyenként. A rovarfajta állomás, mint fentebb is említettem, kivételt képez. Annak szervezete, mely az állomást különálló intézménynek teszi, személyzete, mely mással nem foglalkozik, mint az állomás ügyeivel, berendezése, mely pusztán az állomás munkálatai számára való, költségadománya, mely a szükséges kísérletek tételére és eszközök beszerzésére elegendő, ezen intézetet viszonyaink között ez idő szerint még mintaszerűvé tessük. Ezen intézet, dacára rövid idejű fennállásának, már is kézzelfogható eredményeket tud felmutatni, melyhez hasonlóval más kísérleti állomások egyike sem dicsekedhetik. Elég legyen e tekintetben e helyütt csak a marokkói sáska, a honvédbogár, újabbán a cserebogárralca, a gabonasziszik elleni védekezés módjainak kipróbálására és a gyakorlati életbe való átvitelére rámutatni.

A vegykísérleti állomások, melyek elsejét a m.-óvári akkori német tanfolyamu felsőbb gazd. tanintézet kémiai tanszéke mellett német mintára szervezték, a legrégebbek hazánkban. Jelenleg vegykísérleti állomás a budapesti, a melynek vezetője szintén az állatorvosi akadémia tanára, a többi a m.-óvári gazd. akadémia, a keszthelyi, kolozsmonostori, debreczeni és kassai gazdasági tanintézetek kémiai tanszéke mellé van rendszerezve. Meg vagyok győződve, hogy igazat ad nekem minden elfogulatlan barátja ez ügynek, midőn azt állítom, hogy mindezen állomások fennállásának létjogosultsága csak azon esetben van, ha teljesítik azt, a mi tulajdonképeni feladata lehet egy gazdasági vegykísérleti állomásnak, ha kutatásokat tesznek az agricultur-chemia terén olyképen, hogy ezzel a mezőgazdaságnak hasznára vannak, ha tehát a növény- és állatállományok, a gazdasági technológia stb. függő kérdéseinek megoldásán fáradoznak laboratóriumukban, vagy kísérleti telepeiken. De ezzel ellentétben mit tapasztalunk? Azt, hogy az u. n. gazdasági vegykísérleti állomások, mindezekkel vagy egyáltalán nem, vagy csak igen kis mértékben foglalkoznak, mert az összes vegykísérleti állomások szervezeti hibája az, hogy egyszersmind vegyvizsgáló-állomások is és így kénytelenek első sorban a közönség által hozzájuk beküldött anyagot feldolgozni s csak ezután jutna idejük saját kezdeményezett kísérleteik és munkálataik folytatására. Legjobb mutatja ezt az, hogy a budapesti és m.-óvári vegykísérleti állomások, melyek jelentései szerint az elemzések évenként ezer számban is végeztek, általán már évek során át figyelemmel kísért működésük körében más munkálattal, mint a közönség részére megrendelt ellenőrző elemzést és egynehány szakvéleményt nem is mutatnak fel, a többi vegykísérleti állomások pedig csak az intézet számára végeztek ellenőrző elemzéseket, kivéven mégis a kassait, mely az intézettel kapcsolatos szeszgyárban, a miniszterium rendeletére, különböző kísérleteket tevéen, e körül felmerült vegyi vizsgálatokat végzi, a helyett, hogy a mint kellene, az ottani kísérleti szeszgyár ezen czélra külön vegytani laboratóriummal szereltetnék föl. Mindezekhez fel kell venni még azt is, hogy a vegykísérleti állomások csekély személyzettel bírnak s a fentjelzett ellenőrző vizsgálatok elvégzése után nem is jut idejük önálló munkálatok kezdeményezésére. A vegykísérleti állomások tehát tulajdonképen csak ellenőrző vegyvizsgáló-intézetek. De ha már a mostani vegykísérleti állomások csak vegyvizsgáló-állomásoknak tekinthetők, akkor hazánk viszonyaihoz képest nagyon is fölös számban vannak. A vegykísérleti állomások jelentései bizonyítják legjobban, hogy a budapesti és m.-óvári vegykísérleti állomást keresik fel majdnem kivétel nélkül a felek, míg a többi négy állomás munkaadók híjával szűkölködik. Keszthelyen, Kolozsvárt, Debreczenben és Kassán a budapesti és m.-óvári állomásokhoz képest eltűnő csekély számú fél végeztet ellenőrző vegyi vizsgálatot, tanubizonyosággal arra, hogy hat vegyvizsgáló-állomás fölösleges és éppen ezért sokkal czélszerűbb volna a meglévők közül csak a budapesti vegykísérleti állomást mint ellenőrző vegyvizsgáló-állomást a többiek eltörlésével meghagyni, a

m.-óvárit pedig az abbahagyottak eddigi dotációjával jobban berendezni és még valamelyes költségadomány-többlettel személyszaporítás által külön vezető alatt, valódi gazd. vegykísérleti állomássá alakítani, mely magánfeleknek semmiféle vizsgálatot nem végezne, hanem pusztán a gazdasági kísérleteknek szolgálatában állna. A többi eltörölt vegykísérleti állomások hiányát senki sem érezni meg, azok jelenlegi vezetői az intézetek mostani berendezésével is sokkal üdvösebb eredményeket érhetnek el pusztán szakmájuk továbbfejlesztése által, nem lévén természetesen kizárva — sőt csak óhajtható — annak lehetősége, hogy idővel a m.-óvárin kívül még több gazd. vegykísérleti állomás szerveztetnék.

Az ily módon kellő szervezettel, megfelelő berendezésekkel, illő költségadománnyal és elegendő személyzettel ellátott gazdasági vegykísérleti állomások fölötté hasznos szolgálatot tehetnek, a mit most egyáltalán nem tesznek és nem tehetnek a gyakorlati mezőgazdaságnak, ha csak a növénytrágyázás újabb felmerült kérdéseit, az állattakarmányozásnak hazai viszonyaink között mikéntjét, termelt és kereskedelmi takarmányainknak a külföldtől nagyon is eltérő összetételét és emészthetőségi viszonyait stb. tennek egyelőre tanulmányaik tárgyává. Mindaddig azonban, míg a vegykísérleti állomások szervezete gyökeresen át nem alakul, míg a vegytani tanszékek mellett csak alárendelt szerepre vannak kárhóztatva, legyenek az állomások vezetői bármily kiváló szaktekintélyek, nem lehetnek képesek feladatuk magaslatára emelkedni, megfelelő eredményt felmutatni, s így a reájuk fordított költség haszon nélkül kárbavész.

A magvizsgáló-állomások, semmivel sincsenek jobb helyzetben, mint a vegykísérleti állomások, úgy, hogy szóról-szóra ismételnem lehetne mindazt, a mit feljebb a vegykísérleti állomásokról elmondottam. A hat létező magvizsgáló-állomás ugyanazon intézeteknél van rendszerezve a botanikai tanszék mellett, melyeknél a vegykísérleti állomások. A magvizsgáló-állomások közül szintén csak a budapesti és a m.-óvári végez számbavehető működést és e kettő közül csak a m.-óvári állomás iparkodik önálló működést is kifejteni. habár ez szerény keretben mozog is, de mégis több a semminél. Itt is a szervezet hibái, a költségadomány csekélyisége, a személyzet elégtelen volta a rendszeres munka megátalója. Ha tekintjük a kicsiny Svájc zürichi magvizsgáló-állomását, mely Svájc takarmánytermesztését rövid pár év alatt reorganizálta, vagy a bécsi cs. kir. gazd. egyet. által fentartott bécsi állomást, mely az ausztriai takarmánytermesztés és a kereskedelmi takarmányok hamisításának megállítására terén máris százezreket mentett meg működése által hazájának, el kell szomorodnunk, hogy a mi annyi költséggel fentartott hat magvizsgáló-állomásunk a gazdák által beküldött egy pár magmustra megvizsgálásán kívül ez ideig jóformán semmit sem tesz, de jelenlegi szervezete mellett nem is fog tenni semmit. Személyzetük csak mellékesen foglalkozhatik az állomás ügyeivel, berendezésük gyarló, költségadományuk oly kevés, hogy abból még a legszükségesebb eszközöket sem szerezhetik meg. Utalok e részben Mezey Gyulának külföldi tanulmányújáról tett jelentésére, melyben a külföldi magvizsgáló-állomásokat bőven ismerteti és összehasonlítja hazai enémű intézeteinkkel s a ki azt elolvassa, korántsem fog tulságos radikálisnak tartani, midőn sürgetem, hogy a magvizsgáló-állomások is azon elvek szerint — mint azt fentebb a vegykísérleti állomásoknál bővebben kifejtettem — reorganizáltassanak.

A jelenlegi hat magvizsgáló-állomás szintén sok hazánk részére; a budapesti és m.-óvárin kívül alig dolgoznak a többiek valamit idegen feleknek, saját iniciatívájukból pedig épen semmit. Elég volna a budapesti és m.-óvári állomás fenntartása, de ezeket külön csak az állomás részére rendelt közegekkel kellene kezelni, megfelelő eszközökkel felruházni, elegendő dotációval ellátni, hogy necsak a megrendelt, jórésztben mechanikai munkálatokat végezhessek el, hanem

saját iniciatívájukból is képesek legyenek úgy a magvizsgálás terén önálló, hazai viszonyainknak megfelelő buvárlatokat tenni, valamint egyéb oly más terén is, melyen a magvizsgáló-állomások sikeres működést fejthetnek ki. Hogy csak egyet említek ott van hazánk természetes legelő- és rétterületeinek florája, melyet egyáltalán nem ismerünk, pedig a mesterséges fűvelők okszerű létesítése csakis akkor lesz lehetséges nálunk is tökéletes eredménnyel, mint azt e lapok 9. számában a növényfajta rovatban a svájci magvizsgáló-állomás vezetőjének, Steblernek, enémű dolgozata ismertetésénél is az érdemes czikkíró oly meggyőzőleg kifejtette, ha saját hazánk flóráját megismerjük és nem leszünk kénytelenek ezen a terén is a mienktől nagyon is elütő külföldi tapasztalatokra támaszkodni.

Ezek után már kevés mondanivalóm van a még nem ismertett gép- és eszköztani és a növénytermelési kísérleti állomásról. Ez utóbbi, mely csak a folyó évben lépett életbe, még csak zsenge korát éli. Ha a megkezdett irányban továbbfejlesztetik, a mire remény is van, fölötté hasznos szolgálatokat tehet, de ezt is csak akkor, ha a dotációjával a kormány fukarkodni nem fog s idővel az állomás működésének fejlődésével ez is elválasztatik a tanszektől, melyhez most kötve van s külön személyzet vezetése alá kerül.

A gép- és eszköztani kísérleti állomás M.-Óvárott létezik, működése évenként egy-két a gyárosok által beküldött gép megvizsgálására szorul. Működése dotációjának és személyzetének csekély volta miatt, oly jelentéktelen, hogy a leg-többen létezéséről sem bírnak tudomással. Az illető, a ki ezen állomást vezeti, állomás nélkül is megtenné azt, a mit eddig, mint a kísérleti állomás vezetője tesz, többet pedig ha akarna sem tehet, mint az állomás vezetője. Minek tehát hivalkodni azzal, hogy van gazd. gép- és eszköz-kísérleti állomásunk? mikor működésének jótékony-ságát nem élvezhetjük.

Nem térhetek ki végül ez alkalommal még egy kérdés érintése elől. Ez a növény élet- és kórtani kísérleti állomás kérdése. Való igaz, hogy mindaz, a mi a termelés fokozását elősegíti, első sorban érdemel figyelmet és hivatandó életre, de vajjon mennyivel alábbvaló a meglévő vagy remélhető természetes oly elemi csapásoktól való megmentése, melyek idővel előreláthatólag munkával, kitarással és tudománnyal megelőzhetők? Soha nehezebb idők a magyar mezőgazdaságot nem érték, állati és növényi paraziták teszik tönkre a kész termést. Az állati paraziták elleni védekezés tanulmányozására van rovarfajta állomásunk; de a növényi betegségekkel: rozsdá, üszög, burgonyavész, szőlőpenész, fekete-, fakó-rothadás stb.-vel senki sem foglalkozik, mintha nem ugyanazon mértékben pusztítanának, mint az állati paraziták. Enquétet tartunk ellenük, külföldre utazunk tanulmányozni pusztításukat, az ellenük való védekezést, de idehaza semmit sem teszünk, holott a kormány egy pár ezer forinttal felállítandó egy ily állomás működése által nemcsak százezreket mentene meg a nemzet pusztuló vagyonából, aránylag csekély költséggel s az adózó honpolgárok vagyonát s ezáltal adóképeségüket nemcsak emelné, de sok esetben egyenesen az elpusztulástól mentené meg.

Vázlatosan, sine ira et studio elmondtam nézeteimet a kísérleti állomások és azok működéséről, melyet megfelelő alakjában föltétlenül szükségesnek tartok a mezőgazdaság érdekében, de fölöslegesnek tartok akkor, midőn a kísérleti állomások csak névleg léteznek és pedig főként azon okból, mert a sikeres működés megfelelő eszközeivel felruházva nincsenek. Adják meg a kellő eszközöket s meg vagyok győződve, hogy a kísérleti állomások fölötté áldásos hatással lesznek mezőgazdaságunk fejlődésére, termelésünk jóvedelmének emelésére, mert ha valahol, úgy a mezőgazdaság terén áll a római költő arany-szabálya: *experientia docent.**) Zsitvay Nándor.

*) A t. czikkíróval bár sok tekintetben egy véleményen vagyok a kísérleti állomások elválasztását illetően, azonban a tanszékéről legközelebb mondom el ellenérveim. Cserháti.

A „Köztelek“ tudósításai.

Gyöngyös, november hó. (Csomor Kálmán tudósítása.) (Szárazság és vetési munkálatok. — *Hibás kelés. — Tartják a búzát. — Emelkedik a tengeri ára. — Magas állatárak. — Hogy kel a széna, répa és a tök? — Olsó sovány sertés. — A szüret és a borárak. — Munkáviszonyok. Nagy cukorrépatermelés. — A gazd. egyesület és egyeséges répaárak. — Jó termésátlag. — Fogynak a lakosság. — Homoki szőlőtelepítések. — Hull a baromfi.) A szárazság még mindig tart s eső helyett a mult hó utolsó napjától fogva nagy szelekkel szokatlan hideg időjárás köszöntött be. A hideg teljesen fagyasztó volt, sok helyen a patakok is befagytak s bárha e sorok írásakor az idő enyhébbre fordult: az esőre nincs kilátás. A vetési munkálatok az igaz, hogy nagy részben bevégeztek, de a kelés általában nagyon hiányos. A kisebb gazdák most küzködnek a nagy szárazságban a szántás-vetéssel, a mi a szó szoros értelemben kinlódás. A repcevetések igen szépen fejlődtek s a hosszantartó meleg, napos idő azon aggodalomra adott okot, hogy az előrehaladott fejlődés megboszulja magát. De a bekövetkezett hideg az aggodalmakat eloszlatta. A tartós szárazság okozta rossz vetés és kelésnek kell tulajdonítanunk azon körülményt, hogy a birtokosság az utóbbi hetekben a buzaeladástól tartózkodott s az előbbi hetekben fizetett áraknál magasabb árakat követelt. A mult hó közepén a buza ára 9-30-9-60 kr. volt s az utóbbi heten már 10-10.30 krra emelkedett. A rozs tartja előbbi árát, ellenben a kukorica ára is igen emelkedik. A héten már 4.90-5.30 krral is fizették mm.-ját. Ellenben a zab és bab nem igen keresett. A ló, szarvasmarha, különösen a fejőstehének felettebb keresettek s igen magas árban vásároltatnak. Ezen körülmény a takarmány rendkívüli olcsóságában leli magyarázatát. A széna, mely a mult években 2.20-3 frt volt, most 1.20-1.50 kr mm.-ja. Takarmányrépa, kötni való és takarmánytők mennyiségben hozatik a piacra. Az előbbi 35-40, az utóbbi 45-50 kr mm. házhoz szállítva. Mig az igavonóállatok igen magas árt értek el, a sovány sertés felettebb olcsó. 2 éves párja 36-40; 1½ éves 22-28, 1 éves 10-18 frt. A szüret, ha annak lehet nevezni, bevégeztetett. A mi imitt-amott pár puttony egres összekerült, a helybeli borkereskedők 10-12 frtjával vették mm.-ját. Egyes gazdák pinczejében még mindig vannak a régibb boldogabb időkől borok felreleve, melyek után a kereslet nem igen nagy. Jó nehéz vörös borért 40-50 frtot adnak, könnyebb borok egész 25 frtig szállnak alá. Fehér bor elfogyott. Daczára a filloxera pusztításának, a kézimunkás és a fogatos napszám egres nyáron és különösen az őszszel drága volt. Férfiak 70-80 kr, nők és gyermekek 35-40 kr, egy kettős fogatu iga napi bére 4-5-6 frt volt. Mindezt a nagymennyiségben termelt cukorrépaszedés, de leginkább a szállítási idezte elő. Valóban nagy lendületet vett a cukorrépatermelés; mit, mint érezni lehet, a hatvani cukorgyár is észrevett, mi viszont azt idezte el, hogy a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület legutóbb tartott igazgató-választmányi ülésen Baranyay István egy. alelnök elnöke alatt egy bizottságot küldött ki azon okból, hogy a cukorrépatermelés és szállítási feltételekre a jövő termelési ciklusra a gyárral egyöntetű megállapodást hozzon létre. Azt hiszem, ezen előrelátó intézkedés a gazdaközönség érdekeit nagyon meg fogja óvni. A mi határunkban az évi termésátlagok ellen általában nem lehet panasz. A buza, a bab, a burgonya elég bő termést adott. Különösen a kukorica remekelt be. Tudok esetet, hogy egy 4 holdas táblán 15 kétfogatos szekér kukoricza lett. Egy kocsira 4½ mmt, s a jelenlegi árt számítva egy holdon 80-90 frt értékű székely kukoricza termett, szóval a filloxera által sújtott gyöngyösiek ez évben még meglehetősen jövedelmet élveztek. Persze, a régi szőlészet jövedelmét meg sem közelíti. Mindennek daczára a lakosság létszáma fogy. Az üzletemberekből többen a fővárosba, a munkások pedig kihová vinczellereknek mennek szét. A volt szőlőbirtokosság, bár kipusztított szőlőiben kezdi az amerikai vesszőket kul-*

tiválni, de egy része nem bír megválni a régi szőlőmiveléstől s a hol egy kis szántófölddel rendelkeztek derűre-borura ültetik az európai vesszővel a régi szisztémára. Minden jóakaratu figyelmeztetés megtörik a jövőben vetett hitükben. (Hogy a ki adta, az el is veszi a filloxerát.) Vannak azonban olyanok is, a kik a homokra mennek szerencsét próbálni. E czélból ezelőtt Ecséd határát, most pedig, hogy a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület kebelében alakult «Gyöngyös-visontai szőlészeti társaság» Erdőtelken 60 hold homokterületet vásárolt, azt megfordítatva, már ülteti is, a figyelem ezen irányba tereltetett s lehet, hogy ezen homokbuczkák évek mulva kitünő szőlőterületek lesznek; ha a filloxera a befektetett tőkéet es a reményt meg nem emészt. Mig városunk határában az idei termések eléggé jók voltak, a sikon levő közaleső községekben különösen a kalászos növények adtak csekély eredményt. Szalmára sok, de szemre igen kevés termés volt. Állategészség ellen nincs kifogásunk; egyedül a szárnyasok hullanak helylyel-közszel.

Balassa-Gyarmat, Hont-Ujfalu, november hó. (Braunmüller Sándor tudósítása.) (Foltos ősziék. Mikor vetünk. — Takarmányrépa gyöngye termése. — Jó tengeritermés. — Siralmas szüret. Alacsony termés- s marhaárak.) Az őszi vetések nagyon hiányosan keltek, ritkák és foltosak, a jövő termés már is kedvezőtlennek ígérkezik, földünk jó része még vetetlen s az idén már nincs is reményünk, hogy elvetessük. A takarmányrépa kiszedését befejeztük az eredmény csak gyenge középnek vált be, magyar holdankint 100-140 mm-t adott. A kukorica-termés még legjobban vált be, teljesen beérett s magyar holdankint 15-18 mm-t nyertünk. A szüret ez évben csak böngészetnek nevezhető, a filloxera és még inkább a peronoszpóra által elpusztított szőlőkön alig termelt holdankint 1-3 hektoliter rossz must. A terményforgalom csekély; buzár, rozsért egy árt, 9 frtot adnak a kereskedők, az árpát éppen nem keresik, az elérhető 5-6 frt közötti áráért senki sem akarja elvesztegetni! A gyapjunak is igen nyomott az ára, őszi kétnyiretűrt 62-66 frtot fizetnek, a báránygyapjuért még ennyit sem lehet elérni. A jármos ökrök ára e hó végén nagyon leszállott, meg a hó elején magasan állott, elsőrendű ökröt nem is lehetett a vásárokon találni, a kiválóbb másodrendűért pedig jóval 300 frton felül kellett fizetni.

Nagyszombat (Somogy megye), november hó. (Szibeniszt Géza tudósítása.) (Szépek a vetések. — A szüret és a peronoszpóra. — Mútrágyázási kísérlet buza alá. — Katáng termése. — Jó árpa-termés. — A hannaárpa. — Keresett a marha.) Több hete eső nélkül vagyunk, daczára ennek, a korábbi vetések igen szépek. A tengeritörés legnagyobb részét be van fejezve és kitünő eredményt adott. A szüret eredménye lehető legrosszabb, a peronoszpóra vidékünkön nagyban pusztított. A répa (cukor) ott, hol mútrágya lett alkalmazva, 100 q eredményez 1200□-kért. A gyakori esőzések ez évben szembetűnőleg érvényesítették a mútrágyák hatását, például hozom fel egy kísérletünket 3 buzaparczellán 2 éves luczerna után, az 1200□ öl

	mag	szalma	mag	szalma	mag	szalma
100 kl. csontliszt után	11.7	17.43	10.32	15.60	9.35	15.81
mútrágya nélkül	8.85	13.64	8.52	12.43	7.27	11.47
több termés mútrágya után klgr-okban	2.22	3.79	1.80	3.17	2.8	4.34
pénzben több buza á 10 frt q, szalma á 1 frt q	22.20	3.79	18.—	3.17	20.80	3.34
100 kl. mútrágya ára á 7 frt 25 kr. le-számítva	7.25	—	7.25	—	7.25	—
bevétel-többlet a mútrágya árának le-számítása után	14.95	3.79	10.75	3.17	13.55	4.35
összesen	18 frt 74 kr.	19 frt 92 kr.	17 frt 89 kr.	I.	II.	III.

p a r c e l l á n.

Kitünő eredményt adott ez évben a katáng (Cychoria), az átlag 1200□ 130 q á 1 frt 50 kr. 195 frt nyers jövedelem, a mi tekintettel arra, hogy annak művelése nem kerül többe a cukorrépaénál, sokkal jobban jövedelmezett és még

ahhoz a katáng 50-60 cm. hosszú léven, a kiszedésnél a földet igen mélyre kell lazítani, azért a következő évben utánaültetett cukorrépa rendszeren jól szokott sikerülni. — Árpáink minősége ez évben az esős időktől nagyon szenvedett, a mag külömben szép és igen dusan fizetett, főképp a hannaárpa, melyből 1200□ után, tüzetes elkülönítés mellett, levonva arató-cséplő részt, az első 90%, a második 40%, mégis tisztában maradt magban 920 mm., ezt ajánlhatom vetőmagnak. Eladó készletünk elég. A magnum bonum burgonya ez évben, daczára a nagy esőzésnek, mostanig egészséges, ebből szinte van eladó. — Videki, berni, kuhlándi keresztelésű tájmarhánkat igen keresik az idegen vevők, nagy kelete van a tenyészbika, borju és üszőnek. Ezen faj hizóképessége kitünő, a helybeli takarékpénztár berleten most 200 drb 4-5 éves tinó, á 41 frt elősúly 80% levonással adott el, egyenesen az első bécsi mészárosoknak minden kilókés nélkül. Jövőre a hizlalás eredményéről.

Beleg (Somogy megye), november hó. (Szarvas Lajos tudósítása.) (Elpusztult buza- és drótféreg s a tarlóba vetés. — Repce a méz-talajokban. — Nagy tengeritermés. — Fonyadék a répa. — Állatállomány és a nehéz szántás.) Az időjárás teljes 90 nap óta száraz, vetéseink főképpen a kötött földekben a lehető legrosszabbban keltek ki, egyes táblák kiválóan hiányosak, én jelesül egy 60 holdas repce utáni táblát szeptember hó 12-én buzával vetettem el, ennek csak néhány alantabb fekvő részére mintegy ponyva vagy szerű nagyságon látszik kikelt vetés, a földnek többi része úgy néz ki, mintha tegnap lett volna elvetve, a magot több helyütt vizsgálva csirázásban találtam ugyan, de fájdalom, jelentékeny részénél a csira már nem él és száraz, sőt helyütt meg a mag oly ép, mintha csak ma lett volna a magtárból kivéve. Tökéletes aránylagos szép vetést egész vidékünkön alig látni, a kevert vagy homokos talajoknál, melyek tudvalevőleg tovább tartják a nedvességet, sem taláni hiánytalan vetést. Sok helyütt a kikelt rozsvetést a drótféreg pusztítja, de azt csak olyan rozsvetéseknél tapasztaltam, hol buza vagy árpa után tarlóba vetettek. Repce-vetéseinknek is nagy része silány, főképpen a mézstartalmu talajokban soronkint kiaszik. Tengeritermésünk már husz éve nem volt oly sikerült, mint az idén, átlag számítva 1200 □ holdon 15 mm. termett és kitünő minőségű. Répatermésünk már megközelítőleg sem mondható oly jónak, ennek 1200 □ öles holdjáról 90-120 mm.-ig takaríthatunk és az sem egészséges, már kiszedéskor kezdett fonyadni és penészedni. Állatállományunk egészséges, csak a vonó erő lezsarolt a nehéz munka által, a tavaszi alá való előmunkálatok kinosan haladnak, szántásaink úgy néznek ki, mintha sziklarobbanások volnának. A gabonaárak nálunk még mindig nem emelkednek, daczára a mult napokban történt általános e téren lendületnek, főképpen az árpa egészen elhanyagolt. Buzát jobb minőségűt 10 frt 30-40 krig veszik. Zabot 5 frt 85 krtól 6 frtig mm.-ként.

Felső-Láncz (Abauj-Tornamegye), november hó. (Lánczy Béla tudósítása.) (Időjárás. — Hibás vetések. — Gazdasági munkák. — A fagy és a répa. — Bő takarmánytermés. — Makkoltatás.) Aggodalommal nézünk a jövő elé. Szeptember hó elejétől esőnk nem volt, a talaj keménységű, szántani teljes lehetetlen, gazdátársaim nagyrésze őszi vetését el nem végezte és azok is, kik október hóban vetettek, rossz munkába helyezték a magot. Az elvetett rozs és buza hibásan kelt. Mult héten több napig tartott fagyasztó északi szelünk volt, mely a repcéket és lóherés legelőket elfonnyasztotta, több helyütt a kirekedt takarmány- és tarlórépában kárt tett. Takarmányunk bőven van, de gyenge táperővel, csalamádénk még egy hónapig eltart, de a jármos ökrök kelleetlenül eszi. Csikók, borjuk idei vetésű októberben kaszált lóherén élnek, de nem érték el a kívánt kondíciót. Gulyánk, a fejősteheneket kivéve, beéri a legelővel. Magló-sertések tölgyes erdőben makkolnak, de a nagy szárazság és a póndrós makk nem sikeres reájuk.

enek egy a
onyainknak
egyéb oly
állomások
csak egyet
legelő- és
ában nem
ők okszerű
nálunk is
k 9. számá-
agvizsgáló-
dolgozata
oly meg-
foráját meg-
zen a téren
tapaszta-
valóm van
ztani és a
Éz utóbbi
e, még csak
t irányban
van, fölötté
csak akkor,
kodni nem
fejlődésével
yhez most
alá kerül.
llomás M.
két a gyáro-
sára szorul.
zetének cse-
gye a leg-
ással. Az il-
omás nélkül
kísérleti ál-
akarna sem
ek tehát hi-
és eszköz-ki-
ek jótékony-
lommal még
élet- és kör-
igaz, hogy
lősegíti, első
ő életre, de
evő vagy re-
asoktól való
atóság mun-
egelőzhető?
z gazdaságot
zítak teszik
zíták elleni
va: tani állo-
kel: rozsdá,
ekete-, fakó-
zók, mintha
nának, mint
nk ellenük,
pusztításukat,
haza semmit
pár ezer fos-
s működése
meg a nem-
csekély költ-
yonat s ez,
de sok eset-
tené meg.
o elmondtam
azok műkö-
n föltétlenül
g érdekeben,
n a kísérleti
pedig főként
és megfelelő
Adják meg a
özödve, hogy
hatással lesz-
melésünk jó-
ahol, úgy a
töltő arany-
way Nándor.
en egy vélemé-
ztását illetőleg,
lom el ellenér-
Cserháti.

Vegyések.

Mai számunk tartalma:

Hivatalos rész. — Vezércikk. *B. K.*-től. — Agrom-geologiai intézet. *Treitz Péter*-től. — A juhok mustrálásáról. *Szilágyi János*-től. — A cukorrépa cukortartalmának meghatározása. *Rombay Dezső*-től. — Alfja fészanyosba. *B. A.*-től. — Mákfejtés. *Br. P. E.*-től. — A növénytermelési kísérleteknél követendő eljárás egyik főszabálya. *Cs.*-től. Trágyázási kísérlet cukorrépával. *C. C.* — A tojóképesség fokozása. — *al.* — Rühös birka gyógyítása. — *Igali Szvetozár.* — A nyul — dúvad. — Dr. Szükséges-e mezőgazdasági tanszék Budapesten? — *Cserháti Sándor.* — A kísérleti állomások. *Zsitvay Nándor*-től. — Tudósítások. Gyöngyös, Balassa-Gyarmat, Nagy-Szombat, Beleg, Felső-Lánca. — Vegyések. — Kereskedelem és tőzsde.

Személyi hírek. *Baross Gábor* kereskedelmi miniszter az egész vonal közönségének lelkes ovációi mellett nyitotta meg a *pozsonyi-szombathelyi* vasutat, azután pedig a *pozsonyi szövőiskola* megnyitását volt jelen. — *Fabry Oskár* péterfai földbirtokos leányát, *Linkát* eljegyezte *Kelényi Géza*. — *Koppmann Elek* a m. övári gazd. akadémia intéző-segéde eljegyezte *Hortvay Rozinát*. — *Stern Márton* biharmegyei földbirtokos egybekelt *Rothberger Jennyvel* Bécsben. — *Dely József* urad. számtartó leányát, *Rózsikát* Szarvason oltárhoz vezette *Benicsky Imre*. — *Kóirának Vendel* kat. földmérési felügyelő leányát, *Aloiziót* oltárhoz vezette *Bócz János* kir. mérnök. — *Papp György* b-ujfalusi földbirtokos leányát, *Rózsát* nőül vette *Szkuha Gyula*. — *Wagner Lajos* gazdálkodó Pa-Szent-Tornán eljegyezte *Neumann Karolint* Orásházáról. — *Buchelt Gusztáv* uradalmi tiszt az aradmegyei Bodzás-Erzsébet-majorban e hó 8-án eljegyezte *K. Tóth Erzsikét* Jászberényből.

Gyász hírek. *Jósika Lajos* báró erdélyi leggazdagabb földesura meghalt. Temetésén, mely *Kolozsváron* ment végre, jelen voltak a város, megye legelőkelőbbjei, a helyőrség számos előkelő tagja; testületileg képviselve voltak a kir. tábla, a törvényszék, az atletikai klub, katolikus tanintézetek, az egyetem és a városi hatóság. Az általános kedvelt főúr halála egész Erdélyben nagy részvétet keltett. *Sebes Ferencz* szt.-patini földbirtokos okt. 28-án meghalt.

Forster János

kir. tanácsos, a primás-sági, esztergomi főkapitány, esztergomi és budapesti szemináriumi javak borszu ideig volt jószágigazgatója f. hó 13-án meghalt. Benne a magyar gazdaélet egy fáradhatlan kitűnő gazdát, nagy családja pedig páratlan családfőt vesztett. — Szülőtte volt a zala- és somogy megyei *Forster-családnak* s még mint *Kopácsy* volt vesztprémi püspök tisztje követte ezt primássá történt kinevezetésekor Esztergomba. Ott csakhamar a főkapitány és a szemináriumi javak jószágigazgatójának hivatott meg. *Kopácsy* primás halála után *Scitovszky János* hercegprimássá történt kinevezetésekor, a forradalom alatt teljesen rendezetlenné lett felszerelés híján levő, sőt egy millió felül terhelt s már-már sequestrum alá kerülő primási javak vezetése is reá bízott. Mélyen gondolkodó szelleme, végzetetlen szorgalma és elméleti ismeretekkel párosult gyakorlata, csakhamar éreztették hatásukat a gondjaira bízott javakon. A primás-sági uradalmak mintagazdaságokká változtattak át, majorok épültek, ménes, gulya, vadaskert alakult s midőn 7 év előtt nyugalomba vonult, 800,000 frt évi átlagos tiszta jövedelemmel adta át a primási javakat a már színtén meghalt *Simor János*-nak, akinek primás-sága alatt is sok éven át kezelte az uradalmakat. Ő volt aki szerződéses hatáskörénél fogva, hivatala letételéig házi kezelésben tartotta meg a főkapitányi javakat is, megakadályozva sokszor a legnagyobb erőfeszítéssel a bérbeadásokat. Ő készítette el a primás-sági gazdatiszti kar nyugdíjszabályzatát is, melyet azonban, életbe léptetni nem bírt s csak a folyó évben, halála előtt egy-két nappal, iratott az alá boldogult *Simor János* primás által. A bécsi világiállításon szerepeltette először a kezelése alatti uradalmakat, azok részére az első kitüntetések szerzve meg. Csakhamar ezután a legfelsőbb elismerés érte királyi tanácsossá történt kinevezésekor. Évek során át elnöke volt az esztergomi megyei gazdasági egyesületnek, s mint e megye közgazdasági előadója e hivatalát is oly lelkiismeretesen viselte, hogy külön hivatalnokot tartott az előadói teendőket pontos elvégeztetésére. Nyugalomba vonulása után is folyton dolgozott, s a legnagyobb szeretettel csüngött virághalmi

nyitramegyei birtokán, melyet mintaszerűen rendezett be. A 80 éves aggyastán végnapjait a meghalt primás ellen szerződészerű járuléki visszatartása miatt folytatott per keserítette, mely nagyban hozzájárult halála siettetéséhez, míg végre munkás és áldásdus életét f. hó 13-án hosszas szenvedés után fejezte be s elköltözött urai után, a kik közül hármat látott ülni a primási széken. Halálát nagyszámú tisztelői, özvegye, *Fejér Anna*, kivel 51 évig példás egyetértésben élt, fiai, *Gyula* magyar földhitelintézeti igazgató, *Géza* az országos magyar gazdasági egyesület igazgatója, *Kálmán* földmívelési minis-teri fogalmazó, leánya *Anna*, *Baross Pál* pilis-szántói földbirtokos neje, özvegy veje *Concha Győző* kolozsvári egyetemi tanár három menyee, tizenkét unokája egy unokaménya és egy déd-unokája gyászolja, a magyar gazdaélet pedig egyik kimagasló alakját, fáradhatlan és nagy szakértelmű tagját vesztette benne. Temetése Esztergomban lesz. Béke lengjen porai felett.

Kivonat a hivatalos lapból. A «Földmívelési Értesítő» legutóbbi száma a következő olvasóinkat érdeklő közléseket tartalmazza: Körrendeletek a szőlővesszők és használt szőlőkarók szállításának szabályozása iránt. — A *schnebergi* (Németország) *vágóhidra* Ausztria és Magyarország szarvasmarhák egyelőre nem szállíthatók. — **Ragadós tüdőlob:** szárványosan: *Abauj-Torna* Szent-Jakab, *Bars*, *Hont* Cseri, *Litava*, *Nemes-Varbók*, *Liptó* Ivachnófalva, *Nógrád* Huguag, *Trázs*, *Nyitra* Bajmóc, *Beregszeg*, *Holics*, *Kis-Vendég*, *Kovarcz*, *Sopassó*, *Radimó*, *Rajcsány*, *Vámosujfalu*, *Vleskovan*, *Vradist*, *Pozsony* Almás, *Bahony*, *Barakony*, *Galánta*, *Kajal*, *Magyar-Diószeg*, *Nagy-Maced*, *Nagy-Magyar*, *Nagy-Szombat*, *Plonek*, *Pusztafödemes*, *Rohrbach*, *Verekye*, *Sáros* Bányavölgy, *Daróc*, *Felső-Mérk*, *Polom*, *Szinye-Lipőcz*, *Szepes* Csőtörtékely, *Igló*, *Kis-Frankova*, *Lucsivna*, *Stola*, *Trencsén* Baan, *Bezdók*, *Felső-Dezser*, *Hornján*, *Kohanócz*, *Mesztecske*, *Podluzsány*, *Turna*, *Turóc* Kis-Selmecz, *Szklén*, *Stubnya-fürdő*, *Zólyom* Kis-Garam. *Járványosan:* *Hont* Németi 3 u. *Nógrád* Málnapatak 6 u., *Róza-Lehota* 9 u. *Nyitra* Kupnic 3 u., *Neczpál* 5 u., *Rudnó* 10 u., *Sándorf* 3 u., *Vagyocz* 3 u. *Pozsony* Alsó-Dió 5 u., *Kattócz* 10 u., *Morva-Szent-János* 3 u., *Sáros* Siroka 4 u., *Zboró* 8 u. *Szepes* Batizfalva 7 u., *Forbasz* 6 u., *Gnezda* 11 u., *Leib-nicz* 16 u., *Zólyom* Breznóbánya 5 u., *Jeczenye* 35 u., *Kovácsfalva* 6 u., *Olaszka* 11 u. Van tehát szárványosan 54 k. 57 u., *járványosan* 21 k. 169 u., *mindössze* 75 k. 226 u. Volt a múlt héten 72 k. 221 u. E szerint több 3 k. 5 u. — **Allategységügy:** *Lépfene* 237 k. 278 u., több 8 k. 4 u. *Vessztség* 62 k. 70 u., kevesebb 4 k. 4 u. *Takonykőr és bőrfereg* 140 k. 174 u., kevesebb 12 k. 24 u. *Ragadós száj- és koronafájás* 572 k. 437 u., több 41 k. 393 u. *Himlő* 14 k. 14 u., változatlan. *Varbetegegy* 2 k. 2 u., változatlan. *Rühkór* 12 k. 19 u., kevesebb 1 k. 1 u. *Orbánecz* 169 k. 1443 u., kevesebb 18 k. 134 u.

A temesvári kiállítás fényes pénzügyi eredménytel fejeződött be, a mennyiben 15,000 forintnyi fölösleg maradt. Temesvári körökben most mozgalom indult meg, hogy e jövedelemből származott fölösleg kiállítási alapként kamatoztassék, melynek segítségével jó idő múlva Temesvárt újra nagyobb szabású kiállítás rendeztetnék. Mi azt hisszük, e fölöslegnek sokkal szebb feladata volna, ha a milleniumi kiállításon egy Temes megye által rendezendő csoportkiállításra fordítatnék.

Katonai lóvásárok. *Debreczenben* december hó 7-én, *Kun-Szt.-Mártonban* december hó 2-án, *Jászberényben* november hó 2-án, *Jászvásáron* november hó 21-én, *Kun-Szt.-Mártonban* december hó 3-án, *Szolnokon* december hó 3-án, *Simon-tornán* november hó 16-án tartatik meg a katonai pótlóvásár. — Az elarusítás czéljából előlvezendő lovaknak tökéletesen egészségeseknek, jól tápláltaknak, rövid derekuaknak, hátúlsára alkalmasaknak kell lenniök. — Magasságuk 156—168 centiméter, koruk 4½—8 év közötti lehet. — A vételár a lóvelél bemutatása után azonnal kifizetetik.

A lóállomány felemelése a közhadsereg lovasságánál a delegációk elé terjesztett javaslat szerint 1025 db lóra tervezetett, melyből minden ezredre 25 drb esik. E 25 drb ló nem képezi az állomány állandó felemelését, de mint a honvédségnél magánvállalkozóknak fog tartásra kiadatni, oly feltételek mellett, mint a honvédlóvak, t. i. 6 év után a ló a vállalkozó tulajdonába megy és évenként 3 hétre gyakorlatra van behíva. Évenként ez intézkedés a tulajdonba ment lovak, korai szolgálatképtelenek stb. pótlására 252 drb remon-dával többnek bevásárlását teszi szükségessé.

A primási javak fundus-instruktusa. Rámuntattunk legutóbb azokra a visszasságokra, a melyek a nemzetgazdasági szempontból is fontos főpapi uradalmak kezelésében minden személyváltozásnál beáll a nagy értékű fundus-instruktus eladása folytán. *Gróf Csáky* kultuszminiszter e tárgyban a képviselőházban legutóbb tett nyilatkozata alapján úgy intézkedett, hogy a primási javak fundus-instruktusa a törzsvagyon részére megvásároltatott, tehát a gazdaságok részére biztosított.

A főváros költségvetése tárgyalásakor a vásárigazgatóság szervezetében alkalmazott egyének számát tévesen 18-nak közöltük, holott az alkalmazottak száma 41 s így a költségvetésben kitüntetett 30,518 frt nem 18, hanem 41 egyén fizetése és lakbér átalánya.

Egy fővárosi kereskedelmi-lapban a következő sorokat találjuk: «A fogyasztási egyletek káros hatása ellen egy kolozsvári kereskedő jól indokolt folyamodást intézett az ottani kamarához.» Ha nem csalódunk, a kereskedők illeték «rideg egoizmust» hangoztató vádakkal az agrárokat. Vagy nem úgy volt?

Közgazdasági bank Szabadkán. A magyar ipar- és kereskedelmi bank alapítói közreműködésével Szabadkán létesített közgazdasági bank részvénytársaság, tegnap tartotta alakuló közgyűlését rendkívüli érdeklődés mellett. A vállalat 150,000 frtnyi alaptőkéjét jóval tuljegyzték, úgy, hogy megfelelő redukció vált szükségessé. A törvényszabta alakszerűsége elintézésére és az alapszabályok megállapítása után bevalasztották az igazgatóságba: *Pertich Mihályt* mint elnököt, *Antunovics Józsefet*, *Manojlovics Györgyöt*, *Bajsa* *Vojnics Lukácsot*, *Stipics Lázárt*, *Vincze Györgyöt*, *Tauszig Vilmost*, *Révész Adolfot* (Budapest) és *Hajesi György dr.-t* (Budapest.) A közgyűlés ezenkívül öttagu felügyelő-bizottságot és 42 tagu választmányt alakított.

Helyreigazítás. Békésvármegye alispánjától az alábbi sorokat vettük: «Becses lapja f. évi 5. számának állategészségügyi rovatában az közölték, hogy Szeghalmon a szűzgulyában ragadós tüdőlob fordult elő. Miután a lapban e hirrel kapcsolatosan a folyó évi őszi közgyűlésen előterjesztett jelentésemre történik hivatkozás, kötelességemnek tartom tudomására hozni, hogy Szeghalmon a szűzgulyában csupán *gyanuj* merült fel a ragadós tüdőlobnak, ahhoz teljesen hasonló tünetekkel bíró megbetegedések fordulván elő, azonban a tüdőlob gyanuja miatt zár alá vett gulyából levágott állatok belső részeinek szakértői megvizsgálása után kétségtelenül megállapított a tüdőlobnak fenn nem forgása.»

Gőzkazánvizsgálat. A kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a legfeljebb 100 liter irtartalommal bíró s egy légkörnél nagyobb, de 10 atmoszférát meg nem haladó feszélyvel működő gőzkazánok vagy légmentesen elzárt főzőkatlanok, s általában kisebb méretű gőzfejlesztők csak úgy legyenek üzembe vetetők, ha azok a használati nyomásra szerkesztett biztonsági szeleppel és egy manométerrel felszerelvék. Ilyenmő kazánoknak a kazánügyi kormányrendeletben egyéb kazánokra nézve előirt viznyomási próbája ezentul is elmaradhat; szükséges azonban, hogy az illető gőzfejlesztő készülék első üzembe vétele előtt szemle után hivatalból megállapítsák, vajjon a jelzett biztonsági felszereléssel el van-e látva a kazán vagy sem.

Az országos budapesti sertésvásárról szóló mult számunk «Kereskedelem s tőzsde» rovatában közölt jelentés beküldőjéül a fővárosi vásárigazgatóság! tévesen jeleztük, a mennyiben a tudósítást teljesen magánuton szereztük be.

Szarvasmarhakivételünk Ausztriába. *Arad* és *Győr* városokból, melyek területe már vérszentes, megengedettek, míg *Sopron*-megye területéről tiltatott a szarvasmarha kivétele Ausztriába.

A tőzsdeadó ügyében interpellációt intéztek *Steinbach* osztrák pénzügyminiszterhez. *Steinbach* dr. azonban kitérő választ adott. A kormány ugymond résztvesz a Bilinsky képviselő javaslatának tárgyalásában, de addig mig konkrét javaslat a Reichsrath, illetőleg a magyar kormány részéről nem történik, ő csak várakozó álláspontot foglalhat el. Tehát a magyar kormányt illeti a kezdeményezés, hogy ebben a magyar gazdaközönség mily véleményben van, szükség-telen fejtegetnünk.

A porosz kormány legközelebb egy könyvet ad ki a német víziutakat igénybevevők használatára. Célja a gazdák, iparosok, kereskedők, szóval mindazoknak, kik a víziutakon javakat szállítanak, utbaigazítást adni, mikép lehet azokon legolcsóbban és legczélzerűbben, esetleg azokról a vasutakra és viszont terményeket szállítani. A könyv lehetőleg világosan, egyszerűen és érthetően írva, olcsó és mindenhol könnyen hozzáférhető lesz. Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal itt megemlíteni, mily csekély kiterjedésűek és mily alárendelt szereppel bírnak nálunk a mesterséges víziutak. Legnagyobb része csak vízvezetésre épült és a gazdának direkte igen kevés hasznot hajt. Tekintetbe véve a víziutak, olcsóságuknál fogva, kiváló közgazdasági előnyt, azok kiépítése, a vasuti hálózat befejezése után, nemzeti érdekünk. Különösen a Budapest-szolnoki víziut Alföldünk egyik legfontosabb közlekedési útja lehet. Gabonaszállításunkat rendkívül megkönnyítené, Budapestet pedig igazi nagy kikötővé tenné.

A németországi gazdasági kollégium, mely a földmivelési minisztérium mellé van rendelve, f. hó 19-én tartja ülést. Targyak: a földmivelési minisztérium előterjesztésében. 1. Véleményadás a tífóvész elleni védojtásokról. A német birodalmi gazdasági egyesület előterjesztésében. 2. Az állattenyésztés emelésére adott állami subvenció felhasználása ügyében kiküldött bizottság jelentése. 3. A szási gazdasági egyesületnek az egyesületek anyagi erejének öregbítésére vonatkozó javaslati ügyében kiküldött bizottság jelentése. 4. Az egyesület jelentése Németország gazdasági állapotáról 1890-ben.

Az amerikai répacukortermelés az utóbbi években igen nagy haladást tett. Az Egyesült-Államok összes répacukortermelése 5 év előtt csak egymillió métermázsára volt, míg az utolsó év termelési eredménye bátran 10 millió métermázsára tehető. A Mac-Kinley törvény, mely egyrészt szabaddá tette a cukorbevitelt Amerikába, másrészt díjakat adott a belföldi cukortermelőknek. Mivel azonban e díjak kiszabásánál csak a *nád*-cukor termelésre voltak tekintettel, most a *répa*-cukor nagy terjedése mellett az Egyesült-Államok kormánya a megszaporodott díjak fedezésére póthiteit kér.

A *börzeadó*ról az osztrák képviselőház elé terjesztett törvényjavaslatot ugyane parlament illetékügyi bizottsága a részletekben tárgyalja, mely tárgyalások legközelebb a javaslat javára fognak befejezteni.

A németországi gazdasági tanács plenumának előkészítő bizottsága elhatározta, állást foglalni a tervezett kereskedelmi szerződések ügyében, a melyekről, bár biztos értesülések még nincsenek, de a tárgyalásokról kiszivárgott hírek a német gazdaközönseget a legnagyobb aggodalommal töltötték el. A plenum összejövetelének ideje tehát a vámszerződések nyilvánossá tételétől van függővé tevé. Az egyéb megvitatandó kérdések a következők:

1. Minő intézkedések szükségesek a gazdasági termények értékesítésénél a spekulációokozta visszasságok megszüntetésére?

2. A gabona- és állatok egyöntetű jegyzése.

3. Alapos és lehetőleg nagy körre terjedő tanulmányozása a kereskedelemben forgalomba jövő erőtakarmányok, azok alkatrészeinek, s a különböző hamisítványok befolyásának az állatok egészségére.

4. Megvitatása a különböző állatjárványok, különösen a tuberkulózis, orbáncz, száj- és körömfájás terjedése ellen életlehetővé tételéről óvintézkedéseknek, különös tekintettel a fellépett megbetegedési esetek nyilvántartására.

5. Állatbiztosítás, a vágómarha biztosítása a különböző járványok ellen, kényszerbiztosítás.

6. A mezőgazdasági statisztika reformja.

Díjzabási ügyek. A volt osztr.-magy. államvasutársaság hajózási díjzabásához tartozó és a folyó évi hajózási idény kezdete óta érvényben álló III. pótlékban foglalt I. külön díjzabás sör, bor, must, szesz, eczet, cement, vasárk, szilva, s és üres dohányládákra, mely eddig csak a gradiste-belgrádi illetve zimonyi vonalon volt érvényes, ezentúl a belgrádi illetve zimonyi-mitroviczai vonalon továbbított szállítmányoknál is érvényes.

Az orosz kiviteli tilalmak. Nem mulik el nap, hogy Oroszországból kiviteli tilalmakról újabb hírek ne érkezzenek. Mint biztos forrásból értesülünk, a buza és borsó kiviteli tilalom legközelebb fog elrendeltni és már november 17-én lép életbe. Még a sertésus és az eleven sertéski-

vitelre november 15-től vámot vetnek. Bár úgy volna, nyomott sertésáraink talán ez uton felemelkednének s forgalmunk élénkülne.

Dohánybeváltási határidők. Az 1891. évben az egyeduróság számára engedély mellett termelt dohány beváltására kiküldött bizottságok a következő időben fogják a dohányt beváltani: Budapest december 14-től február 27-ig, Érsekújvár november 16-tól december 23-ig, Ipoly-ságh január 4-től január 20-ig, Barcs december 14-től február 29-ig, Fadd november 16-tól január 16-ig, Tolna december 14-től január 15-ig, Szulok december 1-től január 29-ig, Arad december 1-től február 19-ig, Battonya január 7-től február 20-ig, Békés-Csaba december 14-től február 29-ig, Temesvár december 1-jétől december 22-ig, Zombolya január 4-től február 5-ig, Fogaras december 28-tól január 2-ig, Debreczen december 1-től február 27-ig, Hajdu-Dorog december 1-től február 27-ig, Nagy-Léta december 1-től február 23-ig, Er-Mihályfalva december 1-től február 9-ig, Nagy-Károly december 1-től február 9-ig, Csenger december 1-től január 20-ig, Miskolcz december 14-től február 29-ig, Pelsőcz december 1-től december 11-ig, Kápolna november 23-tól február 29-ig, Rakamaz december 1-től február 29-ig, Nyiregyháza december 1-től február 24-ig, Kisvárdá december 14-től február 9-ig, Nyirbátor december 14-től február 26-ig, Vásáros-Namény december 14-től február 19-ig, Nagy-Tárkány december 9-től január 13-ig, Szeged december 1-től február 17-ig, Csongrád december 1-től január 13-ig, Csány december 1-től január 30-ig, Csóka december 1-től december 31-ig, Nagy-Becske december 1-től január 13-ig, Fegyváza december 1-től január 8-ig, Szolnok december 14-től február 27-ig, Tiszaroff december 14-től február 27-ig, Jásziskér december 14-től február 27-ig, Jászberény december 14-től január 23-ig.

Németország gabonabevitele. Hogy Németország mily óriási mérvű gabonabevitelre szorul az 1891—92-ik évben, leginkább illusztrálja az alábbi hiteles adatok alapján egybeállított kimutatás:

	burát	rozst	tengeri	árpat	zahot	burgonyát
tavaly bevitték:	672	876	581	734	187	098
az idei szükséglet:	12	15	7	9	2	2
több tehát:	53	77	12	17	01	5

vagyis Németország az idén kerek 20 millió q-val több bevételre szorul a különböző gabonanevekből, mint tavaly. Ezek a hiteles számadatok, támogatva az orosz kivitel teljes elmaradtával, csak megerősítenek lapunk ama magatartásában, melylyel a gabonaárak szilárdaságát jósoltuk, a mi még lényeges emelkedéssé is válhat, a mint az új német szerződés alapján a most némileg tartózkodó németországi kivitel a tavasszal meginduland.

Az ideai czokorrépacukortermelés a P. N. szerint Cseh- és Morvaországban a mult évhez képest a nagybirtoknál 15—20, a kisbirtoknál 30—50%-kal kevesebb, a cukortartalom pedig ki nem elégitő. Németország és Franciaországban hasonlóan kevesebb, mind a répa termése, mind pedig annak cukortartalma. Legrosszabb az eredmény Belgiumban. Hollandiában szintén csekély s rossz, ép úgy Oroszországban sem felelt meg az eredmény a várakozásnak.

Horvátország tojaskivitele. Eddig «stajer tojások» nevezete alatt kerültek a külföldi piacokra a horvát tyuktojások, most azonban sikerült azokat valódi elnevezésük alatt a párisi és londoni vásárokon értékesíteni. Krapina-Teplicz egymaga egy millió tojást exportál évente. Horvátországban igen meg vannak elégedve a *Minocia-tyukokkal*, mint a mely a belföldinél nemcsak nagyobb tojásokat, de több húst is szolgáltat. *Károlyváros* a *Minocia-tyuk* tenyészetének központja, mely tyukfaj lassankint kiszorítja a többi importált fajokat.

A víziutakról *Oelwein A.* tanár az alsó-ausztriai iparegyesületben igen érdekes felolvasást tartott, a melyben azt a tételt állította föl, hogy a víziutak csak az esetben versenyezhetnek sikeresen a vasutakkal, ha szállítási díjuk 50%-al olcsóbb a vasutak teherkocsi-üzem költségeinél. Előadó összehasonlítja az osztrák-magyar vasutak teherszállítmány átlag bevételeit 1889-ben 206 krral tonna-kilométerenként, az Elbán szedett

átlagdíjzabásokkal, melyek tonna-kilométerenként 07 krt tettek ki az 1880. évben. Már 1890-ben csak 04 kr volt az Elbán, a Dunagőzhajózási társaság átlagdíjzabása pedig ugyanaz évben 08 kr. Hogy az Elbán a szállítási díjtételek annyival alacsonyabbak, az a gondos szabályozásnak köszönhető, melylyel a kormány elévülhetlen érdemeket szerzett. Az ottani teherhajók vitelképessége 250 tonnáról 800 tonnára emelkedett, míg az osztrák-dunai teherhajók átlagos vitelképessége csak 450 tonnára tehető. De minél többet vihet egy hajó, annál kisebb a szállítási költség. Előadó azután meleg szavakban pártolja a tervbevevett összeköttetést a Duna és a Keleti, illetőleg az Éjszaki-tenger között, mely tervhez mi is annál is inkább csatlakozhatunk, mert ez az irány, melyben felkeresi gabonánk legnagyobb lisztfogyasztóit.

Lencsekenyér. A tengeri után a lencse. Páris és Londonban lencselisztből készült kenyérral kísérleteznek, melynek eredményeire igen kíváncsiak vagyunk. Az eszme nem rossz. A lencse sokkal nagyobb tápértékkel bír a buza és rozsnál, csakhogy sokkal drágább is. Az új kenyér következőleg készül. A lencsét a mennyire lehet kitisztítják és megőrölik, a liszt kevés édes mandulaolaj hozzáadása után a rendes módszer szerint kenyérré sűttetik. A mandulaolaj állítólag igen kellemes ízt ad a kenyérnek.

Az erdőpusztítás Amerikában az utolsó évtizedekben annyira ment, hogy ha így folytatják 30—40 év alatt készlen lesznek a fával. Az 1880. évben 25,708 fűrészmalom dolgozott fel 182 millió dollár értékű nyers faanyagot. Roppant nagy területek esnek a telkesítés céljából vagy gondatlanságból tamadt tűzek áldozatául. Ezen pusztítást nem bírja ellensúlyozni az ujabban, különösen a keleti tartományokban megkezdett újraerdősítés, minél fogva teljes biztonság fel lehet tenni, hogy az Egyesült-Államok területe ma-holnap az erdőben szegény országok közé fog tartozni. Már ma is az erdő csak 11%-át borítja az állam területének. Még megerjük, hogy magyar fát fogunk szállítani az északamerikai államokba!

Művaj a forgalomban. Ha minálunk ritka is még a művaj, annál gyakoribb az a külföldön, különösen Anglia, Hollandia s Franciaországot árasztják el ily gyártmányokkal. Egy angol tudós ujabban 148 beküldött próbát-analízálva, abból 86 művaj hat pedig olyan volt, melynek 95% margarin. Igaz, hogy e próbák már mint gyanusak lettek összeszedve. Nevezett tudós azt állítja, hogy 30% margarint a vajban nem lehet felismerni e kimutatni még chemiai uton sem, természetes, hogy ily körülmények között aztán a hamisítónak nem igen kell tartani a felfedeztetéstől.

Hernyő-csapás. Nem lesz talán fölösleges figyelmeztetni olvasóközönségünket már most is az őszi hernyőzásra, melyet elmulasztván, könnyen meggyűlik a dolgunk jövőre. Mert hogy mennyire elszaporodhatik némely hernyő, annak meglepő példáját adja az amerikai «Insect Life», melyet Riley az Egyesült Államok entomologusa szerkeszt. Mult május hóban a *Clisiocampa distria* nevű lepke hernyója annyira elszaporodott az Észak-Karolina államban, a Lumberton várostól mintegy 8 mérföldnyire fekvő «nagy mocsár» (big swamp) környéken, hogy ott, midőn az óriási hernyótömeg a központi Karolina-vasut töltésén átvándorolt, a vonat megállott, mert a hernyóval elborított vágányon sehogy sem birt előre haladni. Ezen közlekedési akadály három napig tartott. A hely színére kiküldött szakember jelentése szerint a «nagy mocsár»-ral szomszédos vidéken, melyet lomberdőből áll, a tölgy és egyéb fák levélzete tisztára le volt kopasztva.

Apró hírek. A közgazdaságilag és hadászatiilag oly fontos pozsony-szombathelyi vasutat vasárnap, azaz f. hó 8-án adta át a forgalomnak Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter. — Antwerpenből jelentük, hogy ott a német hadsereg számára nagymennyiségű amerikai búzát vásároltak. — A hallei törvényszék 1000 márká pénzbírságra ítélte egy gazdát száj- és körömfájás tehének tejének elárúsítása miatt. — Az új 30 kros távirati díj jan. 1-én lép életbe. — A berlini központi vágóhídon szept. hóban 43,942 drb sertés vizsgáltatt meg

Kereskedelem és tőzsde.

Budapesti gabonátőzsde.

November 13-iki jegyzések 100 kg-ért.

Búza					
Tiszavidéki	74-75	kilos	10.65	11.10	3 óra
—	76-77	„	10.90	11.45	„
—	78-79	„	11.20	11.60	„
—	80-81	„	11.45	11.65	„
Pestvidéki	74-75	„	10.65	11.10	„
—	76-77	„	10.90	11.45	„
—	78-79	„	11.20	11.60	„
—	80-81	„	11.45	11.65	„
Fehérmegyei	74-75	„	10.65	11.10	„
—	76-77	„	10.90	11.45	„
—	78-79	„	11.20	11.60	„
—	80-81	„	11.45	11.65	„
Bácskai	77-78	„	10.65	11.10	„
—	76-77	„	10.90	11.45	„
—	78-79	„	11.20	11.60	„
—	80-81	„	11.45	11.65	„
Bánsági	74-75	„	10.65	11.10	„
—	76-77	„	10.90	11.45	„
—	78-79	„	11.20	11.60	„
—	80-81	„	11.45	11.65	„
Északmagyarorsz.	74-75	„	10.60	11.10	„
—	76-77	„	10.90	11.35	„
—	78-79	„	11.10	11.50	„
—	80-81	„	11.35	11.55	„
Rozs			10.20	10.65	kézp.
Árpa, takarmány			6.30	6.65	„
— maláta			7.00	8.00	„
— sör			7.75	9.25	„
Zab			6.30	6.65	„
Tengeri ó			6.65	6.75	„
— új			5.85	6.00	„
Káposzta-repcze			13.00	15.00	„
Bánsági-repcze			12.50	14.25	„
Vadrepce			7.00	7.75	„
Lenmag			10.75	11.75	„
Kendermag			9.50	10.25	„
Lencse			9.00	10.00	„
Borsó			9.00	10.00	„
Bab, fehér nagyszemű			6.75	7.50	„
— törpe			8.00	8.50	„
— barna			7.50	8.00	„
Köles			5.50	6.00	„
Bákköny			6.00	6.50	„
Vöröshere			50.00	61.00	„
Lucerna			42.00	50.00	„
Esparselle			11.50	12.00	„
Mohar			6.00	6.75	„
Mák, kék			32.00	34.00	„
— szürke			29.00	31.00	„
Köménymag			18.00	19.00	„

trichinosisra, melyek közt csak 25 db-on lehetett a bajt megállapítani. — Valószínűnek tartják, hogy Bismarck herceg a német parlamentben fel fog lépni a német-magyar-osztrák kereskedelmi szerződés ellen. — A hadügyminiszter elhatározta Kassán egy nagyobb katonai élelmezési telepet létesíteni. Az új telep, melynek felépítése 600,000 frtba kerülend egyike leendő legnagyobbaknak és igen sok nyers termény koncentrációját Kassára fogja maga után vonni. — A budapesti tőzsde tanácsa közölte, hogy a magyar kender- és leniparrészvény társaság 200 millió forinttal teljesen befizetett részvényeinek hivatalos tőzsdei árjegyzését ez évi november 12-ik napjától fogva elrendelte. E részvényekből 5 db képez egy tőzsdei tételt. — Angolországban a tojásokat kezdik súly szerint eladni. — Az egyesült államok földművelésügyi államtitkára 700 millió dollárra becsüli az egyesült államok mezőgazdasági terményeiből származó többletet. — A borsói vadászatok megkezdődtek. A társaság eddig két medvét és egy farkast hozott tenékre. — Igion nov. 9-én tartották meg a felsőmagyarországi erdőpótlásról közgyűlést. — Ausztria cukortermeleése október havában 1,220,593 mm. nyerscukrot és 370,000 fogyasztási cukrot tett ki. — A launi (Csehország) nagy cukorgyár elégett. — A Fereny-csatorna bácsföldvári zsilipe elkészült, átadott a forgalomnak. — Arad városának friss ivóvízzel való ellátása céljából ártézi kútúrát terveznek.

Időjárás. Az időjárás enyhe jellegét megtartotta, a légsúlymérés esett. Az ország legtöbb részében a regg vart eső kisebb-nagyobb csapadék kepeben megjött, de korántsem annyi, a mennyi kívánatos. Egyelőre az időjárásban változás nem áll be.

Külföldre rendelt gabona stb. ömlesztett állapotban való szállítása. A folyamatban levő tengeri kivitelre való tekintettel az érdekelt körök figyelmébe ajánlják, hogy mindennemű gabona, továbbá maláta, hüvelyesek és korpa kivételének megkönnyítése céljából a m. kir. államvasutak részéről tett indítvány folytán nevezett árucikkeknek ömlesztett állapotban való szállítása a *tömegtárolás* szabályzata szerint az összes németországi és németalföldi állomásokkal való forgalomban megengedtetik. Az ezen szállítási módra nézve megállapított közlekedési feltételek a németországi és németalföldi vasutak egyrészt és az osztrák-magyar vasutak között másrészt az áruforgalomra nézve fennálló díjszabás I. részéhez f. év október 1-én megjelent IV. számú pótlékban foglaltak. *Szájreba* rendelt áruknak szállítványok azonban jelenleg csak a következő állomásokra szállíthatók u. m. Rorschach és Romanshorn svájci állomásokra, továbbá Buchs átm. Bregenz átm. és Lindau átm. állomásokra. Az említett állomásokkal való forgalomban e tekintetben fennálló közlekedési határozmányok az osztrák-magyar-svájci köteleki díjszabás III. része 2. sz. füzetéhez f. év november 1-jén életbe lépett I. számú pótlékban foglaltak. Ezen szállítási módra a m. kir. államvasutak már régebben megfelelő számú kocsiakat rendeztek be. Ujabb időben 15 t. borképesseggel bíró ily kocsi is bocsáthatók rendelkezésre.

Fekérfelemelés a nyugati pályaudvaron. A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a Budapest nyugati pályaudvaron beállított árutörődés megszüntetése érdekében az útzetszabályzat 60. §-ban gyökerező jog alapján a nevezett pályaudvaron leadásra kerülő mindazon küldeményekre nézve, melyek fedett helyen való tározást igényelnek, f. év november hó 10-től kezdődőleg további intézkedésig a fekért a díjszabás szerű illeték kétszeresére emeltetik.

Közvetlen forgalom Ausztria-Magyarország, Szerbia, Bulgária és Törökország között. Az Ausztria-Magyarország, Szerbia, Bulgária és Törökország közötti közvetlen áruforgalom 1891. évi május hó 1-jével kiadott II. sz. díjszabási füzethez f. évi december hó 1-jével az I. sz. pótlék lép érvénybe. Ezen pótlék tartalma a következő: 1. Uj szállítási határidő-pótlékok a szerb államvasutakon. 2. Uj állomások felvétele Budapest-Ferencváros marhavásár állomásokra. Temesvár-Józsefváros és Gyárvaros bor, pálinka, szesz és borecsetre, Nagyszében vasa stb. Alinecz és Brassó papírta, Turóc-Szt.-Márton butorra és butoralkatászekre és Brassó kötélverő árukra. 3. Díjtétel leszállításokat Dugaresa, Fiume, Fuzine és Zágrábra nézve. 4. Díjtétel-helyesbítéseket. 5. A kilométer-mutató kiegészítését, és 6. Nyomdahibák helyesbítését. Ezen pótlék egyes példányai a köteleki pályánál és a főbb állomásokon 10 kr-ért megszerezhetők.

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint f. évi nov. hó 15-étől kezdve a Czepléd-Kecskemét közt közlekedő 303/304 sz. helyi személyvonatok Fegyváráig továbbvezetettek, illetve onnan fognak indítani. A 303. sz. helyi személyvonat Kecskemétre esti 7 óra 30 p-kor indul és Fegyvárára esti 8 óra 11 p-kor érkezik; a 304. sz. helyi személyvonat Fegyváráról reggel 3 óra 55 p-kor indul és Kecskemétre reggel 4 óra 45 p-kor érkezik.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a Debreczen-büd-szent-mihályi h. é vasuton a Büd-Szent-Mihályról d. u. 3 órakor induló és Debreczenbe este 6 óra 5 perczkor érkező 3113. sz., valamint a Debreczenből reggel 5 óra 48 perczkor induló és Büd-Szent-Mihályra d. e. 8 óra 44 perczkor érkező 3114. sz., jelenleg csak hetenként 3-szor közlekedő egyes vonatok f. évi november 15-től kezdve naponként fognak közlekedni.

Keltnemet-osztrák-magyar vasuti kötelek. Az 1891. okt. 15-től érvényes II. rész 2. füzet és annak függelékéhez helyesbítési lap jelent meg, mely a közvetlen díjtételeknek részbeni emelését és csökkenését tartalmazza.

Tengeri határozottan ellanyhult. A kivitel tartózkodóbb, miután az hírlik, hogy a Németországba irányított új áru rosszul, azaz melegen érkezett oda, a mi természetesen elrettenti a vevőket. Helyben is olcsóbban kelt el, 5-95-ön.

Zab szintén olcsóbbodott vagy 5 krral. A kínálat oly nagy, hogy a fogyasztás szükségleteit könnyen fedezheti.

Repcében gyenge a forgalom, kisebb tételekre azorritkozott. Árak névleg nem változtak.

(A. A.) **Budapesti gabonátőzsde** november 13-án. A búza-üzletben az árcsökkenés további folytatást talált, a mennyiben árak kb 10 krral estek. Gyenge kínálat gyenge vételkedv állott szemben, a forgalom kitért kb 15,000 q-t. A tavaszi határidő is lanyha irányzatot követett, dekor 11-44-46 frton jegyeztetik. **Rozs, tengeri, zab** tegnaphoz képest nem változtak, a hangulat mindamelett némileg lanyhább. **Árpa** közül a középminőségekben volt forgalom az állomásokon, jobb árért a tiszavidéki állomásokon 6-50-7 frtot adnának. Dekor jegyez: tengeri máj-jun-ra 6-32-34, zab tavaszra 6-68-70, káposzta-repcze aug-szept-re 14-50-60 frtot.

Bécsi gabonátőzsde november 13 (A. A. Köztelek eredeti távirata.) Búza 11.77. Rozs 11.36, tengeri 6.64. Zab 7.12 az effektív üzlet szilárd.

Határidők árfolyama Budapesten.

	nov. 10.		nov. 11.		nov. 12.	
	legalm.	legmag.	legalm.	legmag.	legalm.	legmag.
Búza						
1892. márcz. ápr.-ra	11.37	11.60	11.27	11.56	11.44	11.55
Tengeri						
1892. máj-junius	6.25	6.40	6.23	6.38	6.28	6.37
Zab						
1892. márcz. ápr.-ra	6.62	6.77	6.57	6.76	6.68	6.77
Káposztarepcze						
1892. aug-szept-re	14.25	14.40	14.20	14.35	14.35	14.55

Határidők árfolyama a külföldi gabona-tőzsdéken.

	nov.		
	10.	11.	12.
Bécs. (100 kgrként frtban.)			
Búza tavaszra	11.67	11.82	11.78
Rozs	11.20	11.35	11.36
Zab	7.05	7.18	7.12
Tengeri máj-juniusra	6.67	6.78	6.72
Berlin. (1000 kgrként márkában.)			
Búza nov.-decz.	235. —	236.25	236.50
— ápr.-máj.	236.75	238. —	238. —
Rozs nov.-decz.	240.50	242.75	243. —
— ápr.-máj.	238.50	239.75	240.10
Zab nov.-decz.	172. —	173. —	171.75
— ápr.-máj.	179.75	180.50	179.50
Páris. (100 kgrként francsban.)			
Búza folyó hóra	27.80	27.40	27.60
— decz.	28.10	27.60	28. —
— első 4 hó.	28.80	28.50	28.80
— márcz.-től 4 hó.	29.30	29.90	29.40
Liszt folyó hóra	61.50	60.75	61.10
— decz.	62. —	61.10	61.75
— első 4 hó.	63.50	62.75	63.50
— márcz.-től 4 hó.	63.90	63.40	64.10
New-York. (bushel-ként cents-ben.)			
Búza nov.	105. 7/8	106. 1/8	106. 3/8
— decz.	107. 3/8	108. 1/8	108. 1/8
— jan.	109. 1/4	110. —	110. —
Tengeri nov.	78. —	77. —	76. —

Heremagvak. November 13. (Haldek Ignác czég hetijelentése a «Köztelek» részére.) Vöröshere. Amerikából beérkezett magasabb árjegyzések következtében vörös herében a kereslet élénkebb lett, mi által nálunk is az árak 1-2 frttal emelkedtek. Piacunkon a lefolyt héten kb. 1000 métermáza került eladásra 50-60 frtjával, minőség szerint 1891. termésű és 45-53 frtjával tavalyi árúért. Luczerna. Ezen czikkből is néhány 100 métermáza kelt el. Eladatot 1891-iki áru 42-45 1/2 frton, 1890-iki áru 40-44 frton.

Gyapju-üzlet. November 13. (Altschuhl és Társa tudósítása a «Köztelek» részére.) Mult heti jelentésünkben leirtuk a Lipót-napi vásár forgalmát és eseményeit, de miután a vásár még folyamatban volt, a részleteket az eladott mennyiségről és az árakról mai jelentésünkben adjuk. A lefolyt vásáron körülbelül 2200 mm. adatott el a következő árakon: Középfinom szövetgyapju 75-85 frt, középminőségű 65-72 frt, fésűsgyapju szállításra 58-62 frt, hevesmegyei egynyirettű 65-66 frt, némileg hibás 56-57 frt, fehér hegyvidéki tavaszi gyapju 70 frt, fehér

(A. A.) **Budapesti gabonátőzsde,** november 12-én. A búza-üzletben, különösen *északban*, lanyha irányzat uralkodik. Az esős és lanyha időjárás már egy pár nap óta eltart, a mi természetesen a jövő termésre nézve jobb kilátásokat nyit és valószínűvé teszi, hogy a Duna alacsony vizállása folytán megakad sok hajó még fel fog érkezni Budapestre. Malmaink ezen uszó rakományokból sokat előre vettek és így bevásárlásaiknál tartózkodóbbak és csak alacsonyabb árakat ígérnek. Tegnap kb. csak 10,000 q-t vettek és le is szorították az árakat 10 krral. Ma a forgalom kb 20,000 q-t tett ki és árak nem változtak, de a hangulat megmaradt lanyhának. Tulajdonosok malmok e tartózkodásával szemben szintén tartózkodók és inkább várnak az eladással, mert nem bíznak abban, hogy a később olcsóbb áron pótolhatnák vidéken eladásait. A lefolyt 2-3 nap határidő-üzlete azonban ettől eltérő képet nyújt. Eleinte szintén csökkenő irányzatot követett, általános hátortalanúság közepette 11-27-re esett a tavaszi búza ára, de hírtelen — főleg azon hirre, hogy az orosz kiviteli titalom már pár nap mulva várható — változott a hangulat és a hausse-isták forszírozott vételleikkel a tegnapi nap folyamán, majdnem 30 krral hajtották fel a búza árát. Ma némileg esett ugyan az árfolyam, de azért a s. budabhangulat újra meg újra felszínre kerül. A *tőzsdéken* sem volt egyöntetű és határozott irányzat, az üzlet menete a lefolyt napokban. A mit az orosz kivitel titalom híre egy irányban létrehozott, amnyit változtatt más irányban a készletek és hozatalok folytonos nagyobodása. Amerikában a visible supply megint 2,740,000 bushellel növekedett és kitesz 38,972,000-t, a tavalyi megfelelő időszak 22,700,000 bushellel szemben. És ez annál is inkább tekintetbe veendő, hogy a kivitel onnan szintén folyton nagy. A nyugateurópai piacokon a készleteket nagyobbitják és főleg Franciaországban annyi a külföldi búza, hogy raktárhiánnyal küzdöknek. De azért árak csak keveset változtak, mert mindenütt megvan a további emelkedésben való hit. Főleg a termelők tartózkodnak az eladásoktól ugyszólván Európa összes országában.

A *rozsz*-üzletben is csendesült némileg a hangulat. Eladók hajlandóbbak voltak a vevőkkel szemben és kivált alárendelt minőségű olcsóbbodott vagy 10 krral. *Aszódon* eladatot 10-40 frtjával.

Árpa, Takarmányáruban kevés a forgalom, árak nem változtak. *Középfajok* iránt azonban a minap jelzett érdeklődés ténynyé vált és a forgalom nagyobb arányokat öltött. Tiszavidéki állomásokon kelt el néhány tétel, ugy *Oroszádn* jó minőségű szép áru 6-40 frtjával. Kivitel számára vettek.

hegyvidéki őszi gyapju 66—68 frt, gyárilag mosott egy-nyiretti középminőségű 100—108 frt, gyárilag mosott egy-nyiretti finom 130—180 frt, gyárilag mosott báránnyapju középminőségű 85—105 frt, gyárilag mosott báránnyapju jobbminőségű 105—120 frt. A lefolyt héten körülbelül 1200 mm. adatott el, mely mennyiségből 700 mm. fűsűsgyapjut egy kártolyfonógyár vásárolt. E vásárlás ugyan-csak úgy történetelt meg, hogy az eladók elhagyták szilárd álláspontjukat s engedtek az árakból. Az e héten eladott gyapjuk árai a következők: urasági fűsűsgyapju 62—64—65 frt, jómínőségű fehér téli- és nyárgyapju 66—67 frt, közép 62—63 frt, hibás bácsmegeyi gyapju 53—54 frt, homokos gyapju 45—46 frt, tiszavidéki nyári gyapju 54—56¹/₂ frt, középminőségű gyárilag mosott 101—112 frt, gyárilag mosott dög gyapju 90—92 frt. Antwerpenben e hó 11-én az auctio megnyitott. Az auctióról a következő távirati értesítést kaptuk: „Utolsó auctióárak alig tartották magukat.

Nyersbőrök. November 13. (Wolfner Gyula és társa jelentése a „Köztelek” részére.) A vevők szükségleteiket az épen lefolyt vásár alkalmával legnagyobb részt fedezvén, a lefolyt héten az üzletben csaknem teljes nyugalom állott be. A juhborók ára, noha a vásárra hozott mennyiség elkel, tetemesen csökkent. Marhabőrökben az irányzat folyton szilárd annál is inkább, miután a vevők sietnek még nyáron szárított nyers bőrrrel ellátni magukat, miután a nedves időjárás folytán a szárítás nehezebb lesz. Lőbőrök ára még mindig visszamegy, miután a külföldiek, kik eddig itt vásárltak, az itteni magasabb árak folytán, nemcsak hogy nem vásárolnak, hanem külföldi árut ajánlanak eladásra.

Műtrágyák. (Satorji Miksa és Mór cég jelentése a „Köztelek” részére.) Az enyhébbé vált időjárás folytán a műtrágyaüzlet a lefolyt héten újra megelégnült és kivált szőlőbirtokosok részéről érkeztek nagyobb mérvű rendelések; nagybirtokosok köréből pedig jövő évi szállítások iránt érdeklődnek. Az árak változatlanok maradtak. Thomas-salát 20% foszforos szavatolással és 75% porfinomsággal kiloperczetenként 16¹/₂ kr. Kénsavas káli 88% (K₂ SO₄) szavatolással métermázsánként 12 frt. Csonlitz szuperfoszfát 16—18% vízben oldható foszforos-tartalommal métermázsánként 6 frt 50 kr. Ezen jegyzések egész waggonrakományok vételénél a Budapest-dunaparti teherpályaudvarhoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

Élelmiczkék a budapesti hetivásáron 1891. évi november 13-án. (A fővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Husvásár. Az István-téri hidegsertéshusvásáron megjelent 26 vidéki árus (N.-Körös, Czegléd, Monor, D.-Patajról és N.-Székelyből) összesen 178 hizott sertéssel, 65 db. süldővel és 1746 kgr. hussal; 67 helybeli árus 74 darab sertéssel. A forgalom közepes, árak a múlt hetiek.

Halvásár a hálteren. Helybeli halások által mennyiségben felhozott (nem élő, jegelt) hal a szép kereslet daczára csak olcsóbb árak mellett adatott el, mi azon körülménynek tulajdonítható, hogy az időjárás enyhülése folytán nagy készletük fenmaradó nagy része jövő hetivásárig megromlana, minek következtében törekedtek a helybeli halkereskedők a jegelt készletükön gyorsan tudadni, míg az élőhal ára szilárd maradt. Helybeli halkereskedők által mintegy 80 q, vidéki (velencei, agárdi, fehérvári és ráczkevei) halások által 7 kocsin mintegy 8 q, többnyire apró és középnyag hal hozott fel. — Nagyban eladásnál a nemelő kisebb czompó, keszege, kárász és fehér hal 4—10 frton, középnyag ponty, süllő, márna, keszege 12—40 frton, nagy hal 45—70 frton adatott el métermázsánként, detail eladásnál, hol a kereslet nagy volt egészen délig, harsca, keszege, tok és viza kivételével, a többi halak ára csökkent. Vidékről hozott halkészlet gyorsan talált vevőre s mind eladatott, míg a helybeli halkereskedők halkészletéből mintegy 20 q eladatlan maradt. — A kisebb halpiacokon vidékiek által m. e. 10—12 q, helybeliek által m. e. 4 q hal kínáltott és közepes forgalom mellett az eddigi árak mellett adatott el.

Baromfi. Hozott a Fővámterre a szokott vidékekről vaspályán kb. 7200 db, hajón semmi, mert a hajóforgalom már jobbadán szünetel; 55 kocsin kb. 5800 db, hátan kb. 400 db, összesen kb. 13,400 db. Élénk forgalom mellett változatlan árakon kelt. Nagyban árak: csirke 40 db 14 frt, kappan 34 db 22 frt, hizott lud 14 db 45 frt, sovány lud 58 db 87 frt, hizott réce 18 db 14 frt, sovány réce 200 db 145 frt, pulyka 140 db 210 frt.

Az ujdásártéri baromfi piacra felhozott m. e. 8,400 db. A csekély felhozatal és élénk kereslet miatt az árak részben emelkedtek. Jegyzetlik páronként: tyúk 140—150, csirke 65—100, kappan hizott 160—180, sovány 120—130, lud hizott 560—680, sovány 310—350, pulyka hizott 350—360, sovány 260—280, gyöngytyúk 100—120 krajczár.

Tisztított baromfi vásár. Az István-téri piacra mintegy 2000 db, a Hunyadi-téren m. e. 800 db kínáltott és élénk forgalom mellett a múlt heti árakon találtak vevőre.

Tojás. Hozott a Fővámterre a szokott vidékekről vaspályán kb. 47,000 db; 6 kocsin kb. 29,000 db összesen kb. 76,000 drb. Árak változatlanok. Elkelt nagyban 1 láda (a 1440 db) friss 38 frt; meszes 36 frt. Egy forintért adatott: meszes 40—42 db; friss 36—37 db. Az ujdásártéri felhozott tojás kb. 22,200 db. Élénk kereslet mellett jegyzetelt: friss tojás 100 db 2.60—2.70, meszes 2.50—2.50 frton. 40 krajczárért 13—14 db, friss 15—15 db, meszes tojás, 1 db 3 krajczárért adatik.

Zöldség. Káposzta érkezett a Fővámterre m. e. 140 kocsin kb. 36,000 fej hajón. A Ferencz József-rakparti piacra kb. 12,500 fej, összesen kb. 48,500 fej. — Élénk kereslet mellett a készlet jól fogy. — Nagyban árak: egy-egy kocsi rakomány (a 200—250 fej) 8—12 frt, 100 fej 1.20—5.00-ig. Burgonya hozott a Ferencz József-rakparti piacra 22 kocsin kb. 110 q, hajón kb. 60 q, összesen kb. 170 q. — A készlet gyorsan kelt el. — Nagyban árak: 1 q 2.50—2.60. Egyéb zöldség érkezett a Ferencz József-rakparti piacra helybeli kertészekről kb. 120 q. Pozsonyból 2 kocsin kb. 24 q, összesen kb. 144 q. — A vásár élénk ugyan, de a nagy készlet, mely még a múlt napokról visszamaradt, lassan fogy. — Nagyban árak: 1.20—5.50-ig. — A többi piacokon a télire való zöldség, káposzta és burgonya kivételével a felhozatal csupán a napi szükségletre szorítkozott; míg burgonya, káposzta és télire való zöldségből a hozatal nem fedezi a nagy keresletet s ennélfogva az árak szilárdultak.

Gyümölcs. Erkezett a Ferencz József-rakparti piacra vaspályán Nagykörös és Kecskemét tájékáról kb. 50 q, Stájerországból, többnyire hordókban m. e. 200 q, összesen kb. 250 q alma; továbbá gesztenye Horvát-, Olasz- és Tirolországból kb. 70 q. — A gyümölcsvásár lanya és a készlet egész nap kínáltatik. — Nagyban árak: Alma 1 q 7—10 frt, gesztenye 20 liter 1.50, maroni 1 q 14—20 frt. A kisebb piacokra felhozott m. e. 60—65 szekér alma és körte, mely közepes irányzat mellett változatlan árak mellett kerül eladásra.

Budapesti takarmányvásár (a VIII. ker. Teleky-téren.) 1891. nov. 13-án. (A fővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott 109 szekér rétszéna, 62 szekér muhar, 27 szekér zsupszalma, 4 szekér alomszalma, 9 szekér szeska. Lanya kereslet mellett az árak következők: rétszéna 2.10—2.30, muhar 2.00—2.10, alom-szalma 2.00—2.10, szeska 2.50—2.65 frt mm.-kint. Zsupszalma 100 kévéje 13.00—15.00 frt, 1 kéve 14—16 kr.

Állatvásárok.

Budapesti marhavásár. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos jelentése a „Köztelek” részére.) November hó 12-én (Gazdasági- és tenyészmérha) Felhajtott: mintegy 320 db gazdasági ökrök (20 db elsőrendű, 150 db középminőségű jármos, a többi alárendelt minőségű jármos és bekötmi való ökrök), továbbá 40 darab 1¹/₂ éves tinó és 108 darab fejős tehén (16 darab fehér szőrű magyar-, 44 darab tarka, kevert származású és 48 darab bonyhádi [tolnamegyei] tehén). Az e hetivásárra gazdasági ökrök ismét csak csekély számban hajtatottak, ezek legnagyobb részt a kevés számban megjelent nagyobb birtokosok által bekötési czélokra vásároltattak meg. A fejős tehenekre az e hetivásár, eltérőleg a már több hét óta tartó jellegétől, nehezebb irányzatú élénk-telen hangulatban nyert lebonyolítást. A vásár ezen irányzatára valószínűleg befolyással volt, hogy egy a hetivásárokra, mint a közelmúlt országos vásáron a tejjgazdasággal foglalkozók szükségleteiket eléggé fedezték. Az egyes övek közül említendők: Br. Stummer S. (N.-Bódog) 111 db jármos- és bekötmi való ökrökkel, párja 290—340 frt, Cserich Antal (Josefstadt) 10 db b. v. ö. p. 240—260 frt, Csányi Ágoston (Hatvan) 24 db b. v. ö. p. 25—30 frt, métermázsánként (élősulyban). Nagel Lipót (Marchegg) 30 db b. v. ö. p. 270 frt, Főpátság (Győr-Szt.-Márton) 39 db 1¹/₂ éves tinóval p. 130 frt, Zuzniczky Oszkár (Gödöllő) 3 db fejős tehénnel kettőnek dbja 100 frt, 1 db 200 frt, báró Wodiáner Albert (Pa.-Szanda) 9 db fejős tehénnel, dbja 160 frt, Papp Imre (M.-Pircs) 4 db f. t. dbja 133 frt, Schwarcz Bernát (Pa.-Homok) 10 db f. t. dbja 120—165 frt, Klein Zsiga (Sajó-Szt.-Péter) 7 db f. t. dbja 125—135 frt.

Következő árakra jegyzetelték, páronként:
Elsőrendű jármos ökrök 350 frt
Középminőségű j. ökrök 200—250 »
Alárendelt minőségű j. ökrök »
Bekötmi való ökrök 210—300 »
Súly szerint:
Bekötmi való ökrök 24—30 »
métermázsánként (élősulyban).
Fejős teheneikért.
Fehér szőrű magyar tehén 62—100 frt
Tarka, kevert származású 65—135 »
Bonyhádi (tolnamegyei) 86—170 »
kivételesen 1 db 200 »
fizetett darabonként.

Budapesti vágómarhavásár november 12. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott: 2300 db vágómarha és pedig 376 db magyar ökrök, 638 db magyar tehén, 1129 db szerbiai ökrök, 42 db szerbiai tehén, 73 db bika és 42 db bivaly. A múlt hetinél mintegy 700 drbkal kevesebb felhajtás következében és idegen vevőknek igen nagyszámban való megjelenése folytán az üzlet élénk hangulatban folyt le. Az árak általában minden minőségű métermázsánként 1¹/₂—2 frt-al emelkedtek. Következő árakra jegyzetelték: Magyar ökrök I. rendű 30—32 frt, kivételesen 34 frt, középminőségű 27—29 frt, alárendelt 24—26 frt. Magyar tehén I. rendű 27—29¹/₂ frt, kivételesen 33 frt, középminőségű 24—27 frt, alárendelt 20—23 frt. Szerbiai ökrök I. rendű 29—31¹/₂ frt, középminőségű 26—28 frt, alárendelt 22—25 frt. Bivaly I. rendű 24 frt. Bika 26—30 frt, kivételesen 32 frt métermázsánként (élősulyban). Páronként: Magyar tehén 130—215 frt, kivételesen 250 frt.

Budapesti lóvásár november 12-én. (Hembach Gyula fővárosi vásárlógyelgő jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott: 345 db, még pedig jobb minőségű lovakból; könnyű kocsiló 14 db, nehéz igás (favaros ló) 16 db közönséges igás (paraszt ló) 80 db és végre az alárendelt minőségű lovakból 235 db. Eladatott 110 db. A felhajtott lovak nagy részét a fővárosi fuvarosok és vidéki kisebb gazdák szolgáltatták, melyek elseje az építkezések beszüntetése, utóbbiak a teletelés beálltával tapasztalt takarmányhiánya miatt kénytelenek voltak állományuk feleslegét értékesíteni. Az értékesítés kényszerre nemkülömben igen kevés számmal megjelent helybeli vevő folytán az üzletek vontatottan bonyolítottak le, a vásár lanya volt, az eladott lovak csak alacsony árak mellett találtak vevőre. Következő árak jegyzetelték: háta — —, könnyű kocsi ló (jukker) 100—170 frt, nehéz igás (favaros ló) 80—120, nehéz kocsi ló (hintós) — —, közönséges igás (paraszt ló) 23—67, pony — —, bécsi vágóra 27 db 13—34 frt, állatkert részére levágásra 4 db 9—10 frt, katonai mustra 6 db 38—65 frt, fizetett dbkint.

Kőbánya sertésvásár november 13. (Első magyar sertésüzlet részvénytársaság telefon jelentése a „Köztelek” részére.) Az árak emelkedtek s megszilárdultak, a csekély felhajtás folytán. Heti átlagárak: magyar válogatott áru 320—380 kgr. nehéz 48¹/₂—49 kr; 280—300 kgr. nehéz 48—49kr. — Öreg 300 kg. tui 46—47 kr, vidéki sertés 45—47 kr. Szerb 45—47 kr; páronként 45 kgr. élet-súlylevonás és 4% engedmény szokásos. Elcségarak: Tengeri 6.95 frt, árpa új 6.95 frt. Kőbányán átvéve. — Helyi állomány nov. 6-án maradt 125,660 drb. — Hozzájött felhajtás belföldről 9321 drb, Szerbiából 2308 drb, azaz: — drb, összesen 11629 drb — Elhajtás: budapesti fogyasztásra (I—X. ker.) 3462 drb, belföldre 692 drb, Bécsbe 757 drb, Morvaország és Sziléziába 2383 drb, Ausztriába 97 drb, Németbirodalomba 5643 drb, egyéb birod. 55 db. Szappangyárakban feldolg. 54 db, összesen 13137 db, e szerint maradt állomány 121,152 db. A részv. szállásokban 18,731 drb van elhelyezve. Az egészségügyi és transzito szállásokban maradt november 6-án 4930 drb. Felhajtás: Szerbiából 2308 drb, Romániából — drb, összesen 2308. Elhajtás 2379 drb; maradt állomány 4859; 4859 szerb, — román. Az egészségügyi szemlélnél jan 1-től máig 1001 drb a fogyasztás alól kivonatott és technikai czélokra feldolgoztatott.

Bécsi szurómarhavásár, november hó 12. (A „Magyar Agrícola” jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtás: 28.0 borju, 1518 élő sertés, 1476 vágott sertés, 831 vágott ürü, 333 bárány. A borjuárak a múlt hetiekhez képest valamivel estek. A többi árúban az irányzat szintén lanya. Árak: vágott borju 44—50 kr, első oszt. 52—56, kitűnő 58—63, fiatal sertés 32—40, vágott nehéz sertés 40—46, süldő 42—48, vágott juh 25—36 kr klgként, bárány 4—10 frt páronként.

Bécsi juhvásár november 12. (A „Magyar Agrícola” jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtás: 8104 db. Csekély forgalom mellett a következő árak jegyzetelték: kiviteli juh 16—21 frt, raczka juh 11—15 frt, sovány juh 7—14 frt páronként.

Párisi juhvásár (la Villette) november 12. Felhajtás 9620 db juh, irányzat változatlan.

Kiadóhivatali üzenetek.

Sz. B. Izsák. A 9-ik számot postára adtuk.
F. L. Tót-Györk. Intézkedtünk.
Sz. L. Kenyér. 1—8-iki számokat postára adtuk.
B. J. Nagy-Lucska. A 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11 és 12-ik számokat pótlólag beküldtük.
R. L. Tiszafüzet. Lapunkat az új címre küldjük.
D. J. Budapest. Intézkedtünk.
D. A. Istvánvölgy. Lapunk eddig megjelent példányait pótlólag beküldtük.
B. P. Galgóc. A 9, 10 és 11-ik példányt elküldtük és intézkedtünk, hogy a nyomda hibája kijavíttassék.
S. S. Pa-Törtel. N. J. Hódmezővásárhely. Válasz ment.
M. F. T. Budapest. A cserepéldányt megindítottuk.
P. J. Kaposvár. A nyomd. hibájából elmaradt, a 11 és 12-ik számokat pótlólag beküldtük és intézkedtünk lapunk pontos küldetéséről.
V. L. Szombathely. A 2. számot elküldtük.
K. P. Nagy-Kanizsa. A 4. számot elküldtük.
E. E. Stoszevo. Az új címre küldjük.
P. J. Gomba. A 12. számot pótlólag beküldtük.
B. S. Pta-Felső-Vány. Intézkedtünk a cím kijavításáról. Az 5—13. számot postára adtuk.
F. S. Pa-Kemenes. A 4-ik és 9-ik számot postára adtuk.
Sz. A. Pusztaszer. Utasítása szerint többé nem közöljük.
„A Gyakorlatból a Gyakorlatnak”. Munkáját semmi esetre sem fogjuk megsemmisíteni.

Az Országos magyar gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Dr. Darányi Ignác, Forster Géza, Kvassay Jenő, Mádai Izidor, Rakovszky István. — A szerkesztés- és kiadásért felelős: Forster Géza. — Szerkesztéssel megbizva: Baross Károly. Társzerkesztő: Rubinek Gyula.

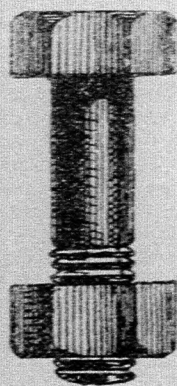
Lóhere-, luczerna- és répamag

legmagasabb napi áron vásároltatik

HALDEK IGNÁCZ

magnagykereskedésében

Budapesten, Károly-körút 9. szám.

Első magyar Csavargár-Részvény-Társaság

Budapest, külső-váci-út 152. sz.

Készít mindenféle

**csavarházakat, anya-csavarokat,
szegeceket és foglaló karimákat,**

valamint minden egyéb e szakmába vágó cikket
minden nagyságban.

Hazai pokróczok.

Budapest legnagyobb pokrócz-raktára.

1 drb pokrócz strapára, vastag és erős, sötét alap 2 szép csikkal ^{119/175} cmtr.	frt 1.48
ugyanaz ^{139/185} cmtr nagyságban	1.86
ugyanaz ^{145/195} cmtr nagyságban	2.28
1 drb sopronmegyei erős minőség ^{129/150} cmtr. nagyságban	1.85
^{135/175} cmtr. nagyságban	2.75
^{150/190} cmtr. nagyságban	3.45
1 drb veszprémi gyapju pokrócz, kitünő minőség, kockázott mintával ^{129/150} cmtr. nagyságban	2.33
^{135/175} cmtr. nagyságban	3.25
^{150/190} cmtr. nagyságban	3.95
1 drb legkít. min. pokrócz, gyönyörű színes kockákkal ellátva ^{129/150} cmtr. nagys.	3.22
^{135/175} cmtr. nagyságban	4.18
^{150/190} cmtr. nagyságban	4.75
1 drb prima gyapju pokrócz ^{129/150} cmtr.	2.75
1 drb fehér katona pokrócz, bordúrral ^{129/150} cmtr. nagyságban	2.90
finomabb ^{135/175} cmtr. nagyságban	4.35
legjobb ^{140/180} cm. nagys. (sulya 21 ^{1/2} kö.)	5.90
1 drb erdélyi hosszuzórú pokrócz ^{129/150} cmtr. szürke 5.92. színes	6.98
1 drb erdélyi hosszuzórú pokrócz ^{140/180} cmtr. szürke 7.40. színes	8.55
1 dab erdélyi hosszuzórú pokrócz ^{165/200} cmtr. szürke 9.86. színes	10.98
1 drb kitünő min. hintó pokrócz sima sárga alap, 2 elegáns csikkal ^{145/195} cmtr.	3.42
1 drb gacsi gyapju lapokrócz, sima szürke, nagysága ^{130/175} cmtr.	4.56
1 drb ^{140/180} cmtr. nagyságban	5.54

Penteken kívül nagy raktár minden létező másfajta pokróczokból. Uradalmak, mentelepek avagy nagyobb fogyasztóknak kiválasztás, illetve bírálat céljából, eredeti leírású mintáink általánosan rendelkezésre, Szétküldés utánvétel vagy előzetes pénzbevitel mellett, nemetszés esetén az áru rögtön kicseréltetik, esetleg a pénz visszaadatik. Rendelések 15 írtól bérmentve.

STERN R. FIAI Károly-körút. Károly-laktanya.
Fennáll 1858 óta.

Szabadalmakat

új találmányokra kieszaközöl és értékesít és védjegyeket

rajstromoztat minden államban

BENEDEK LAJOS és Társai

szabadalmi irodája
BUDAPEST,

muzeum-körút 10.

mely iroda a keresk. miniszterium 24324.86. számú körren delevel a főtálatók bizalmába ajánlatott és évent 500-nál több szabadalmat eszközöl ki.

Legújabb meglepő es. kir. szab. patkányirtószert, melylyél 24 óra alatt patkányok, házi és mezzei egerek, vakandók és más kártevő állatok elpusztíthatók. Szétküldés utánvétel mellett. Arjegyék kívánatra. Valódi minőségben csakis ily ezim alatt: **Chemisches Laboratorium Wien, VIII. Bzk. Tigergasse 22.**

GANZ és TÁRSA

vasöntöde és gépgyár-részvény-társaság Budapesten, készit:

A) gépeket és építési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti felszereléseket, transmissiókat.

Speciálitásai:

B) Kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zúzóművek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszékék kéregöntetű hengerekkel mind a magas malmáshoz mind pedig a parasztra örléshez s egész malomberendezések.

Faciszóláshoz, papir- és cellulosa gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló turbinák.

Villamos világítás nagy távolságra is a motortól.

Zsilipek, csövezetékek, frietiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. Aczélöntés.

SCHLICK-féle

vasöntöde és gépgyár-részv.-társaság Budapesten.

Gyár és központi iroda:

Városi iroda és raktár:

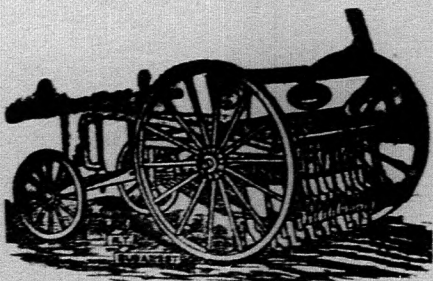
VI. ker., külső váci-út 1696.99. sz. VI. ker., Podmaniczky-utca 14. sz.

Fiokraktár: VIII. ker., Kerepesi-út 77. szám.

Ajánlja kitünő szerkezetű

gőzmozdonyait és gőzcséplő készületeit.

járgánycséplő-készületeit és gabona-tisztító rostáit.

**Szabad. Schlick-féle
2- és 3-vasú ekéit,
mélyítő ekéit,**

ered. Schlick- és Vidats-féle egyvasú ekéit, talajmivelő eszközeit, készit továbbá legújabb rendszerű s rendkívül czelszerű szerkezetű

szabadalm. Schlick-féle „HALADÁS” és „BALANCE DRILL” sorbavető-gépeket

készlethen vannak:

Szeceksavágók, répavágók, répapázók, tengeri morzsolók, csöves tengeri darálók,

szab. Jókay-féle „Hungaria” daráló-gépek

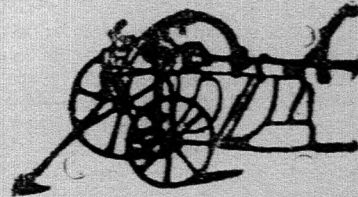
örlö-malmok, olajmalom-berendezések,

ered. amerikai kévekötő- és marokrakó-arató-gépek és fűkaszó-gépek.

Szállítható mezei vasutak ipari és gazdasági czélokra.

Legolcsóbb árak. Előnyös fizetési feltételek.

Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

Magyar Gazdák Hadsereg-ellátási Szövetkezete Budapest, Köztelek.

MEGHIVÓ.

A szövetkezet 1891. évi október 31-ére hirdetett rendkívüli közgyűlése, mivel a tagok nem jelentek meg határozatképes számmal, nem volt megtartható. Ennélfogva a szövetkezetnek

rendkívüli közgyűlése

újabb határnapjául 1891. évi november hó 21-ikének délutáni 4 órája tüzetik ki.

A közgyűlés a «Köztelek» tartatik s a szövetkezet t. tagjai azzal a figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy e közgyűlés a megjelenő tagok számára való tekintet nélkül határozatképes lesz.

Napirend:

1. A szövetkezet feloszlásának kimondása, tekintettel arra, hogy az ujonnan alakult Magyar Mezőgazdák Szövetkezete a hadsereg-ellátási Szövetkezet által kitűzött cél megvalósítását is fölvette programjába. 2. Felszámoló kirendelése. 3. Intézkedés a hadsereggel fennálló üzleti összeköttetésnek a «Magyar Mezőgazdák Szövetkezetére» való átruházása iránt. Budapest, 1891. október hó 31-én.

Gr. Andrassy Aladár, elnök.

A vidéki gazdaközönség figyelmébe.

Sertéshust minden mennyiségben vesz

MEDUNA J.

első magyar gőzszalámi és zsiradék gyára

Budapest—Köbánya.

Eladó szőlővesszők.

		à 1000 drb	
Merlot	500.000 drb	sima	10 frt.
	150.000	gyökeres	15
Kis burgundi	200.000	sima	8
	50.000	gyökeres	12
Carbenet	100.000	sima	10
	50.000	gyökeres	15
Oportó	200.000	sima	8

Megrendelhetők a «Köztelek» kiadóhivatalában.

SZIVATTYÚK és MÉRLEGEK

minden fajtájuk minden célra.

Inoxydált szivattyúk.

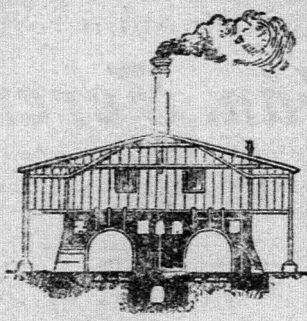
Commandit-Gesellschaft

***** Rozsdamentes. ***** Pumpen- und Maschinen-Fabrication.

W. GARVENS, WIEN, I. Bez., Wallfischgasse 14.

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Tégla-vevő

Mésztelepek

FÜLKE-KÖRKEMENCZÉK nagy és kis üzemre.

Tégla-vevő berendezések és építések átvétele, tervek és gépezetek szállítása, felügyelő és munkaszemélyzet közvetítése. Elvállalok egész gyártást kikötött mennyiségre és kezeskedem, hogy 1000 drb jól égetett téglához (törés nélkül) 2 mm. aprószen, 100 mm. mézshöz 26 mm. szénpor elegendő.

Szállítok hozzátartozó gőztéglasajtókat stb. Száz meg száz elismerő és ajánlólevelet előmutathatok. Többek közt: Zichy, Lónyay Menyhért, Majláth Gergely gróftól, Tenola műépítész-től, Luczenbacher Páltól, Mezőtur és H.-M.-Vásárhely városoktól, Zsoldos Ferencz szentesi gyárostól, Viktorin, meiniki bányatulajdonostól, Lobkowitz hercegtől, Hoffmann-tól Prágából, Riedenaui lovagtól Bécsből, Zala-Egerszeg és Kopreinitz városoktól, Aigner földbirtokostól Salzbürgből, Nyitra városától stb.

WOJACZEK J. H.

építési vállalkozó, specialista téglá, csemment és mésztelepek építésében.

Alapított 1865-ben.

Budapest, huszár-utca 6. Bécs, Favoritenstrasse 17.

Megvételre kerestetik

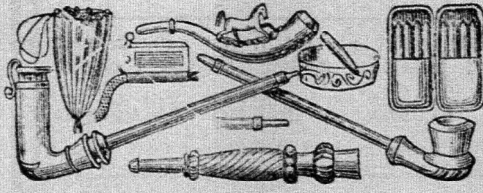
nagyobb mennyiségű

Szent-Lőrincz sima szőlővessző.

Ajánlatok a kiadóhivatalhoz intézendők.

Azsiából sürgöny érkezett,

hogy ott isszonyu mennyiségű tajtékanyagra talál-tak, miért is az európai gyárosok annyira zavarba jöttek, hogy a kész tajtékárakat ki fele árán, ki harmadán, ki negyedárán elárusítják. Magam is odább adok a nagy készleten, még sohasem létezett olcsó áron és pedig egy egész dohányzó-keszlet rajzzerint 10 drb-ból.

10 darab összes ára 2 frt 86 kr.

- 1 valódi tajték szivar-szipka borostyán-szopókával, díszdarab
- 1 mű-tajték-pipa ezüstözött kupakkal felszerelve.
- 1 hozzáillő szagos meggyfaszár szopókával.
- 1 valódi tajték cigarettá-szipka borostyán-szopókával.
- 1 kitűnő tartós bőr-dohányzacskó, magyaros.
- 1 csinos kiállítású szivartartó.
- 1 hasonló gyufatartó, igen czélszerű.
- 1 műtajték-csibuk, törökös házipipa.
- 1 hozzáillő kellemes pipaszár-szopókával.
- 1 hamutartó csésze préselt czimmel.

Kijelentem, hogy mind a 10 tárgy ára 2 frt 86 kr., holott sokkal nagyobb értékűek, mivel a valódi tajték-árak kiűnően szivódnak. Megrendeléseket postantán-vét mellett eszközöl.

Meerschaum-Waaren-Abtheilung FEKETE, Wien, V., Rüdiger-gasse 1/K.

Magy. kir. államvasutak.

18801. szám.

HIRDETMEY.

III. pótlék életbe léptetése a szab. osztr. magyar államvasutársaság államosított magyar vonalain érvényes helyi áru-díj-szabáshoz (III. rész 2-ik füzet).

A pozsony-szombathelyi h. é. vasut megnyitása napján a szab. osztr.-magy. államvasutársaság államosított magyar vonalain 1891. évi január hó 1-től érvényes helyi áru-díj-szabáshoz (II. rész 2-ik füzet) a III. pótlék lép életbe.

Ezen pótlék a Pozsony-fiók-pályaudvarral való forgalomban eddigelé fennálló díj-számítás érvényen kívül helyezését, ezen pályaudvarral és a dunántúli h. é. vasutak Pozsony-újváros állomásával való forgalomra nézve új díj-számítási határozmányokat s végül a fődíj-szabásban előforduló sajtóhibák helyesbítését tartalmazza.

Ezen pótlék a m. kir. államvasutak díj-szabási osztályában példányonként 5 kr-ért megszerezhető.

Budapest, 1891. november hóban.

Az igazgatóság.

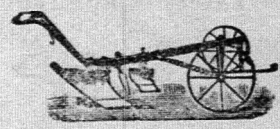
Utánnyomat nem díjaztatik.

Anyarozs

nagyobb mennyiségekben vásároltatik. Minták és ajánlatok intézendők

G. & R. FRITZ, Bécs I. Bräunerstrass 5.

Droguista czéeghez.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyár és vasöntöde

Magyarországi főraktára: BUDAPESTEN, Váci-körút 60.

Ajánlja kitűnő szerkezetűeknek elismert sorvető és szörvavető gépeit, egyetemest és mélyítő aczel ekéit, 2-ös, 3-mas és 4-es vasekéit, különféle vasboronáit, minden fajta szecs-kavágó-, répavágó-, kukoriczamorzsoló- és daráló-gépeit kézi-, járgány- és gőzhajtásra, ugyszinte takarmányfűllesztő gőzkészülékeit a legjutányosabb árak mellett.

— Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek. —

A legjobb tejelő- és tenyész-állatok!

Felsőinnthali tenyészmarha	180 frttól 220 frtig.
fejős tehén	160 185
Sterzingi tehének	160 200
Etschthali	150 200

Mind egészséges, fiatal, tejjgazdag anyag, hasas vagy borjas állapotban, bérmentve bármely állomásra Budapestig.

Azon uraságoknak, kik Tirolba jönnek, minden darab után 5 forint engedményt adok.

Tisztességes kiszolgálás biztosítatik s a legjobb ajánlatok állanak rendelkezésre.

KOPATSCHEK A. és Társa

Silz, Oberinnthal, Tirolban.

Vasuti és távirda-állomás.

Gácsi posztó-gyár

BUDAPEST, FÜRDŐ-UTCA 10.

Van szerencsénk ezennel a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy miként az előző években, ugy az idén is mindennemű posztó és gyapju divat-kelmén kívül pokróczokat is gyártunk tiszta gyapjuból, melyek a közforzalomban előforduló silányabb árakat tartósság tekintetében jóval fölülmulják.

A lópokróczokat 136 cm. széles, 3 pár nagy vagy 4 pár kisebb lóra való sima szürke és kockás színben, valamint 155 cm. széles 5 legnagyobb lóra való sima és szürke, vörös csíkos színű végekben gyártjuk, melyek ára végenként 26 forint, bármely vasuti vagy gőzhajó-állomásra bérmentve szállítva, ugyszintén finom drapp színű (ugynevezett angol) lovagló takarókat darabonként 9 forintjával, kék vagy vörös posztóval szegélyezve 10 forint.

Baranyai zöld szőlő-
ojtás.
Iria Deszsi Miklós.
Ára 30 kr.
Kapható a kiadóhivatalban.

LŐRINCZ ISTVÁN

czipész-mester

Budapest, Muzeum-körut 7.

Készít mindennemű férfi-lábbelit, különösen gazdász-, erdész- és vadász-csizmákat.

Vidéki megrendelések pontosan és jól teljesítettnek.

Bankkölcson.

Törlesztéssel együtt 45 évre 5% esetleg 5 1/2%, minden 100 frt után 97 frt 50 kr. fizettetik ki készpénzben. Becsköltség 150-250 frtig. — Ez nem látszik előnyösnek, pedig mégis az, mert ha az összes bankokat Ausztriában és Magyarországon összevéve taglaljuk, becs alapján egy sem ad oly magas kölcsönt mint ez, pedig fő, hogy a birtokos összes tartozásait egy helyen convertálhassa.

KECZER BERTALAN, földbirtokos,

Sáros-Bogdány, via Abos.

Magyar kir. államvasutak.
 121.184 91. szám.

HIRDETÉNY.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint f. é. november hó 20-tól kezdve a brassó-háromszéki h. é. vasutak brassó-zernesti vonalán — a jelenleg közlekedő vegyes vonatok egyidejű beszüntetése mellett — az 5313., 5317., 5318. és 5320. sz. vegyesvonatok fognak forgalomba helyezni.

Az 5313. sz. vonat indul Brassóból d. u. 4 óra 55 perczkor és érkezik Zernestre este 6 óra 36 perczkor; az 5317. sz. vonat indul Brassóból d. e. 8 óra 35 perczkor és érkezik Zernestre d. e. 10 óra 28 perczkor; az 5318. sz. vonat indul Zernestről d. u. 12 óra 20 perczkor és érkezik Brassóba d. u. 1 óra 44 perczkor, végre az 5320. sz. vonat indul Zernestről reggel 5 órakor és érkezik Brassóba reggel 6 óra 29 perczkor.

Budapest, 1891. nov. 2-án.

Az igazgatóság.
 (Utányomat nem díjaztatik.)

Ezennel közhírré tétetik, hogy a liferálásból kimaradott **3000 darab** nagyszerű, úgynevezett

'Huszár' ló-pokróc

gyors pénzszerzés miatt a gyári áron alul adatik. Ezen kitűnő pokrócok 190 cm. hosszúak és 130 cm. szélesek, színes csíkokkal vannak ellátva, **vastag mint a deszka, meleg mint a bunda,** míg a készletben tart, most csak

darabja parja
1 frt 68 kr. 3 frt 30 kr.

továbbá 4500 db kitűnő minőségű, óriási nagyságú **vászon-ágylepedő á 1 frt darabja**
 2 méter hosszú, 145 cm. széles, ezelőtt 2 frt volt.

Megrendeléseket postautánnal vagy a pénz előleges beküldése mellett eszközöl **Fekete Bécsi áruház a magyar koronához**
 Wien, Margarethen, Rüdigerasse 1. 65.

Kitüntetés: 1885-iki budapesti országos kiállításon. — 1890. az országos iparcgyeget által, nagy arany éremmel. — 1890. bécsi gazdasági és erdészeti kiállításon nagy díszoklevéllel.

Fischer és Heidelberg, Budapest

Karbololeum + Creolinum Hungaricum
 vegyszerteti termékek gyára.

Gyár: IX., Soroksári-ut 52. — Városi iroda: Arany János-utca 25.

Tűzmentes, vízmentes, olcsó gazdasági és gyári épületekhez.

Fedőlemez-tetőzet.

Tűzmentes, vízmentes, olcsó gazdasági és gyári épületekhez.

Fedéseket sima fedőlemezrel és facement-befordéseket teljes jótállás mellett elvállalnak.

Arjegyzekek és Utasítások ingyen és bérmentve.

Bizomány és ügynökség.

Bevásárlás és eladás, bankszerű kölcsön mindennemű

termények és árúkra.

Hahn Moritz

BÉCS, II. Franzensbrückenstrasse Nr. 17. (Lagerhaus.)

Transito raktár. — Telefon 3262.

Borkezeléshez

való jutalomdíjazott **czikkek és eszközök** legjobb minőségben és legolcsóbban kaphatók

Watterich Arnold-nál
 Budapest, Dohány-u. 1.

Arjegyzekek és kezelési könyv ingyen.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatásban.

KWIZDA

Korneuburgi állattáp-pora

lovak, szarvasmarhák és juhok számára.

Közel 40 év óta a legjobb eredményel használtatik a legtöbb istállóban, étvágyhiány, rossz emésztés ellen, a tej javítására s a tehen bővebb tejelésére szolgáló szer: tetemesen előmozdítja az állatok természetes ellenállási képességet ragadós betegségekkel. — Ára 1 dobozzal 70 kr., 1/2 dobozzal 35 kr.

Csakis fenti vedjegygyel ellátva a valódi, s kapható minden gyógyszerárban és drogueria-kereskedésben Ausztria-Magyarországon.

Naponta posta-szállítást küld a főraktáros

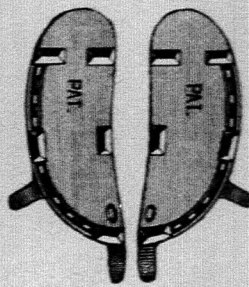
Kwizda Fán. Ferencz

cs. és kir. osztrák és román királyi udvari szállító, kerületi gyógyszerész

KORNEUBURGBAN, Bécs mellett.

Téli és nyári pata- és körömvasalás.

Észszerű, tartós és olcsó.

Normális körömvasalás jármos ökrök számára

Szabadalmazott löpatkók változtatható szerkezettel.

Német és angol szerkezetű patkók.

Lovagló-, vadász-, futtató-patkók, gummi- és kötélbetétes patkók, **kengyelvasak stb**

Pata- és körömszőgek, csavartámszeg, patkoló szerszámok és eszközök.

Arjegyzekek, rajzok és minták ingyen és bérmentve.

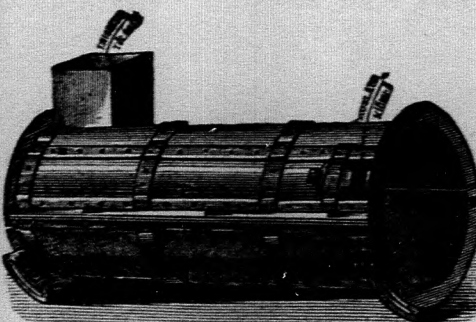
M. HAAN'S SÖHNE,

cs. és kir. udvari szállító.

(A cég 1795 óta áll fenn.) **Bécs, I., Strauchgasse 2.** (A cég 1795 óta áll fenn.)

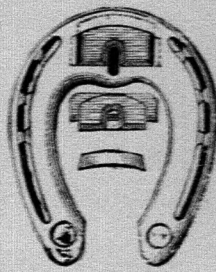
GRAEPEL HUGÓ

szabadalm. lóhere-tokaszoló

GRAEPEL HUGÓ gépgyárosnál, Budapesten.

V. Külföldi Váci ut 48. sz. a., volt Brogle-féle gyár.

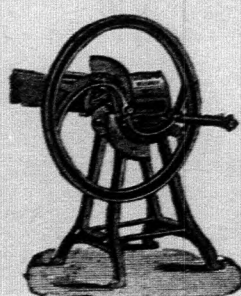
Pinzgau faju

tenyészmарha és fejős teheneket, továbbá bikákat és üszöket olcsón és legnagyobb választékban szállít

Eberhardt György,
 St.-Johann
 in Pongau, Salzburg.

Az összes idei kiállításokon u. m. Nagy-Szombat, Komárom, Temesvár, Zágráb és Vácott legelső és legmagasabb kitüntetés: nagy díszokmány!

Gyár: **MOSONBAN** (alakult 1856). **KÜHNE E.** Főraktár: **BUDAPEST** VI. Váci-körút 21.
gazdasági gépgyára

ajánlja a t. gazdaközönségnek legújabb szerkezetű szecska- és répavágóit, úgy kézi mint erőhajtásra. Répa és burgonyamosóit, darálókat, kis óriás- csutkás tengeri darálót, tengeri morzsolókat.

Hungaria Drill, Balance Drill hegyi sorvetőgépeit, szorvavetőket, Laacke-féle boronákat úgy szántóföldre mint rétekre, stb

Arjegyzekek bérmentve küldetnek.

KÖZLEMÉNYEK

Hibourin
 676. szám alatt.

Felette fontos

mezőgazdák, iparosok, háztulajdonosok, gyárosoknak.

nyalánkságot képez, azt maguk keresik fel. — Az eredmény oly bizonyos, hogy a hol személyesen vezetem az irtást, csak teljes siker után igénylek fizetést. De szeremet épen olyan biztos eredményel bárki is, szakember nélkül alkalmazhatja.

A szer biztos voltát kitűnő és hízoló bizonyítványaim igazolják. E szerből 25 dgr. 1 frtert egy körülbelül 100 □-ölnyi térségre elég, ezen kiszámítás mérvadó nagyobb területekre nézve is.

Kitűnő rovarporom kilója 4 frtert kapható, legkisebb szállítható mennyiség 5 dgr. — Az általam feltalált ürgék, hörcsögök, mezei egerek irtására biztos koczkaalakú szer, mely egyszerűen kirakandó, á kgr. 4 frt, évekig eláll, 1 kgr. = 100 kocza.

vegyész. cikkek készítője **RAABER ADOLF**

BUDAPEST
 Váci-körút 31.

PERONOSPORA VITICOLA.

Irta: **Sajó Károly.**

Ára: 1 frt 50 kr. — Kapható a kiadóhivatásban.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terménei, továbbá állást keresők és adók hirdetései vételnek fel e kedvezményes rovatban.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szó 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

Betöltendő állások.

Károly Lajos főherceg öcs. és kir. fensége kistapolcsányi (Bárcs megye) uradalmában egy a magyar és német nyelveket tökéletesen bíró s a könyvvitelben jártas, nőtlen fiatal ember **gazdasági gyakornokul** felvételre. Évi javadalmazása 600 frt készpénz, 1 szobából álló lakás és 24 méter tűzifa. A kellőleg felszerelt pályázati kérvények az uradalmi kezelőséghez Kis-Tapolcsányba intézendők. Gazdasági felsőbb tanintézetet végzetten előnyben részesítenek. 216

Allást keresők.

Végzett erdész-akadémikus, két évi gyakorlat, magán-erdőbirtoklásnál **állást óhajt.** 217

34 éves, 15 évi gyakorlattal bíró **nős gazdaszt,** a gazdaszt minden szakmájában jártas, keres április hó 1-ére megfelelő állást. Czim L. jelige alatt a kiadóhivatalban. 211

Gazdasági iskolát **végzett gazdaszt,** ki 12 évi gyakorlattal bír, magyar helyen alkalmazást keres. Szíves megkeresések Nagy-Sallóra, Bárcs megye, poste restante küldendők G. P. jegy alatt. 193

Egy izr., 28 éves, nős, gyermektelen **gazdatiszt,** ki már 8 éven át nagy gazdaságokban alkalmazva volt, a gazdaság minden ágában kellő jártassággal bír. Január elsejére egy nagyobb gazdaságban alkalmazást keres, igényei szerények. Czime megtudható a kiadóhivatalban V. F. jegy alatt. 202

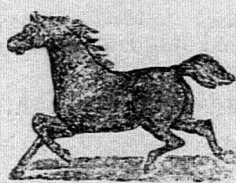
Földbirtok.

Kisbirtok. 5 szobából álló kényelmes úri lak, pinczék, 25 drb nagy állatra istállók, színek, nagy pajta teljesen bekerített, nagy gyümölcsfa árnyékos udvaron. 2-30 hold szántófölddel együtt, rövidebb vagy hosszabb időre berbe adó. — A kisbirtok a fővárostól 1 1/2 óra kocsijárányira fekszik, naponta társaskocsi közlekedéssel. Kiválóan alkalmas pensionatusok vagy nyugalomba vonuló s a gazdálkodást és falusi életet kedvelők részére, esetleg tehenészet felállítására. — Bővebbet a kiadóhivatal B. P. jegy alatt. 149

Állatok.

Eladó egy 3 1/2 éves **ménló,** 165 cm. magas, sötét pej, jegytelen, könnyebb jukker, apja Ostregér 4-2, anyja ki-

tűnő félvér-kancza. Ára 800

frt. Megtekinthető a **conco-háti gazdaságban.** U. p. és vasutállomás **Acs,** Komárom megye. 101

Gyönyörűen nappal és éjjeli éneklő **harzi kanárik eladása** 20%-al olcsóbban eddigi áránál; kiállításokon többször kitüntetve 1-ső díjjal, arany éremmel. Árjegyzék bérmentve. — **Lipótvár, Demeter W.** 208

Termények.

Burgonya, kukorica waggonokban, valamint nagyobb mennyiségű **méz vásároltatik** készpénz fizetés mellett. Ajánlatokat kérünk «Quantum» alatt e lap kiadóhivatalához. 210a)

Eladó takarmány.

Pusztalóháza, Új 6 vasutállomáshoz félórnyira, 40, 50 darab gulyamarha kiteltetésére elegendő széna, törek, szalma és kukorica-szár **helybeni feletetésre** jutányos áron **eladó.** A marhák elhelyezésére szükséges istálló díjlanul engedtetik át. Bővebb értesítés szerethető a tulajdonos **Serák Károly,** állatkereskedő igazgatójánál, Budapest, Városliget. 213

Élő fák és növények.

A **kókai gazdaságban** részben hasított, részben gömbölyű akác, 2 méter hosszú, szőlőkaró és fasorok ültetésére alkalmas **5-6 éves akácfa eladó.** Az előbbinek ezre 30 frt, az utóbbinak pedig, száza szalma közé csomagolva, 15 frt. Súly-Sáp vasuti állomáson. Megrendelések az «Intézőség» címére **Kókára, Pest megye,** kéretnek. 206

Riparia sauvages és **portalis-keverék** kitűnően gyökerezett szőlővessző eladó, à 1000 drb 40 frt. Hol? megmondja B. jegy alatt a kiadóhivatal. 102

Diszcserjék. Weigelia, Spirea, Dentia, Juniperus Sabina, Cidonia japonica, 104

Buxus Tamarix, Thuja nagy választékban eladó s kívánatra árjegyzéket küld a kiadóhivatal (C. B.) 103

Diszfák. Acacia piramidális, Gömbakác, Acacia monophilla, tarka levelű juhar, Acer negundo, Bignonia Catalpa, Rhus glabra, Populus Eugenie, Populus piramidális, Morus Fegyvernekiana (gömb szeder) eladó, hol? megmondja G. alatt a kiadóhivatal 105

Utak mellé akác-sorfa, 2 méter magas, száza 20 frt, befásításra 3-4 éves magoncok, száza 3 forint, ezre 25 frt. Megrendelések intézendők a kiadóhivatalhoz L. alatt. 107

Argenteuili spárgagyökér, 2 és 3 éves, kapható bármely mennyiségben 100 db. 2 frt 1000 drb. 15 frt. Bővebben értesít C. K. jegy alatt a kiadóhivatal. 106

Őszi barackfa, amerikai és európai legkitűnőbb fajokban, darabja 60 és 40 r. eladó. Kívánatra árjegyzék küldetik, megkeresések K. M. jegy alatt a kiadóhivatalhoz intézendők. 104

Vegyések.

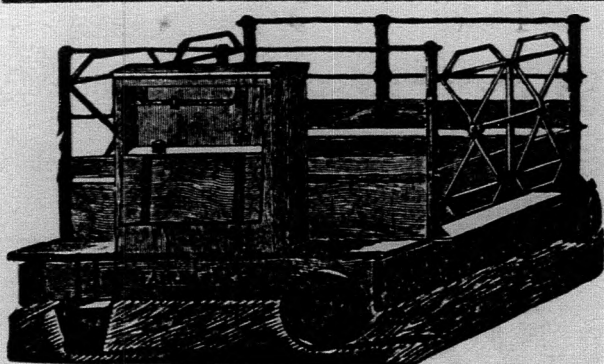
40,000 szőlőkaró ke-restetik megvételre, akár tavaszi szállításra. Gömbölyű fenyőfa-karó, erős, 5-6' hosszú. — Ajánlatok e lap kiadóhivatalához küldendők. 108

Használt gépek, gazd. gépek, mozdonyok, gyári berendezések, kazánok stb. **becseréltetnek, vétetnek és eladtnak.** Ajánlatot kérünk «Göz» jel alatt e lap kiadóhivatalához. 210b)

Löhnert H.-féle here- és luczernamag-hámozó-dob 4 1/2' széles angol gözcséplő-gépbe, a hozzávaló here-röstákkal együtt, kevéssé használt, beszerzési ár feléért eladó. További felvilágosítást nyújt a kiadóhivatal. 109

A gabonafélék termesztése írta: **CSERHÁTI SÁNDOR.** Bolti ára 2 frt. *Megrendelhető a kiadóhivatalban.* 212

Homokszőlők telepítése. írta **Rác Sándor.** Ára 1 frt 50 kr.

FAIRBANKS MÉRLEGEK

a legtökéletesebb mérlegszerkezetek.

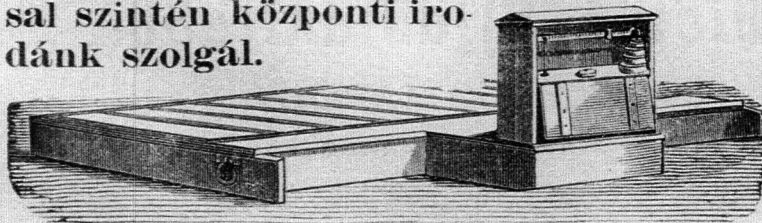
A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százas rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkarokkal bírnak és a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésüknél fogva úgy hazánkban mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitűnőbb mérlegek.

Gazdasági, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

célszerű és a célnak megfelelő szerkezetüknél fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk.

A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tizedes mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutra való feladás költségei már befoglaltatnak. — **Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll.** Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-ut 12, czimzendők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

Oszt.-magy. **FAIRBANKS-TÁRSASÁG**
mérleg- és gépgyár
JOHN BLOCK
Budapest, Andrassy-ut 12.
GYÁR: UJ-PEST.

ora
étvágy-
szolgáló
lós beteg-
rogueria-
ROS
szerez
fenn.)
ajánlatok
faju
es fejős
há biká-
olsón és
sztékhan
yörgy,
n
burg.
Kapható a kiadóhivatalban.
Ára: 1 frt 50 kr.

Gőpszántás.

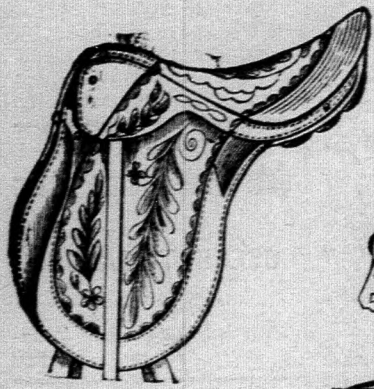
Mindazon t. gazdák, kik eredeti Fowler-féle gőzekéinket vásárolni óhajtják, vagy a gőszántás előnyeit Fowler-féle legújabb javított gőzke-mozgonyokkal és eszközökkel kibérles általi használat mellett kipróbálni kívánják, az igen kedvező feltételeket megkeresésükre nálunk azonnal megtudhatják. — Néha használt Fowler-féle gőzekéket is veszünk át újak szállítása alkalmával, tehát néhány általunk legjobb karba helyezett használt gőzke-gépezet nálunk mindig igen olcsón és pedig osztr. ért. 10,000 frtért rendelkezésre áll.

John Fowler & Co. Budapest

V. ker. váci-körút 76. szám a.

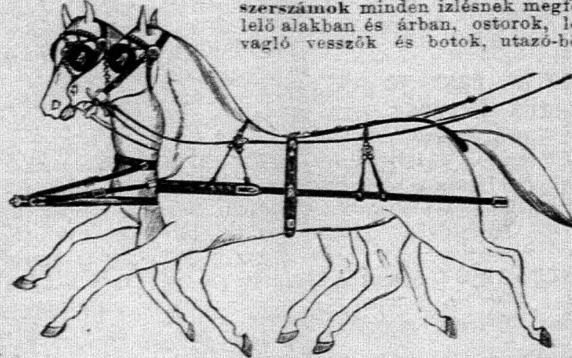
SZIGETI LAJOS

szij-, nyereg-gyártó és bőröndös
Budapest, VIII., Muzeum-körút 10.

röndök, szerszám- és lőtisztítá-eszközök. — Képes kimerítő árjegyzék külön katonai nyereg-szerekről és külön civil urak részére.

Ló- és birka-nyíró gépek nagy választékban. — Koscsisok díjtalanul lesznek elhelyezve.

A legnagyobb választék katonatiszti nyeregek és nyereg-szereken előírás szerinti jutányos áron, ugy-szinte civil nyeregek és kooszó lö-szerszámok minden izlésnek megfelelő alakban és árban, ostorok, lo-vagló vesszők és botok, utazó-bő-

Tartalékos tiszt urak nyereg-szereket kölcsönbe is kaphatnak.

Levélpapír
ujjdonság!
Hazai gyártmány!

Rigler József Ede
es. és kir. udvari papírnemű-gyárából
BUDAPEST.

Nagy választék emlék- és vendégkönyvek, album, irásztali mappák, író- és rajz-szerekből, valamint gazdasági nyomtatványokból. Beszélgetések és díszalbumok a legálásosabb kivitelben készíthetnek.

A
legjobb csontlevélpapír
az „Adria“

V. Erzsébet tér 19. sz.

IV. Kecskeméti-utca 13.

SZEGEDI KENDERFONÓ-GYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Kötélárak gazdaságok részére.

Istráng, kötőfék, marhakötél, kocs- és széna-kötél, lóterhelő, ruhazárító, továbbá felhúzó-, csiga- és hajtó-kötelek, sodrony-kötelek, kendersizák, bor-szűrőzsákok, tömlők.

Kéve-kötő fonalak, finom hosszú kender- és géptisztító-kóc
válogatott I-ső rendű kenderből **kivételes jutányos áron**
kaphatók, a

Szegedi kenderfonó-gyár részvény-társaságnál.

Legelső kitüntetések: Bécs, Vác, Komárom, Gyöngyös, Temesvár.

Thomas-salak,

kénsavas kálival és chili salétrommal

óriási hatás elérhető,

különösen réteknél, répánál és szőlőnél.

Felvilágosítással szívesen szolgál

SÁTORI MIKSA és MÓR
phosphát-lisztgyár

Budapest, IX. ker., Dandár-utca 25. szám.

Fejős teheneket

minden faj, közvetlen importált elsőrendű állatokat

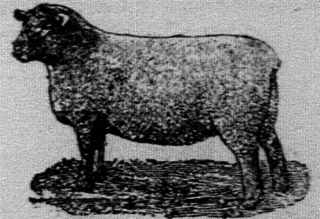
legjutányosabb áron,

mindennemű jótállás mellett szállít

DULLER és társa tenyészállat-kereskedő

Budapest, VII. szövetség-utca 11.

A magyar kir. gazdasági tanintézetek szállítója.

Magyar kir. államvasutak.
80610. III. szám.

Üzletvezetőség Kolozsvárt.

PÁLYÁZAT.

A magyar királyi államvasutak Brassó állomásán, folyó évi december hó 31-ével megüresedő vendéglői üzletnek ugyanazon időponttól számított **három évi időtartamra**, ezennel nyilvános pályázat nyitnak.

Kik nevezett vendéglőt bérbe venni óhajtják, felhívhatnak, szabályszerűen bélyegzett és a kellő bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat folyó évi november hó 30-án d. e. 10 óráig a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének titkári hivatalához czimezve benyújtani vagy posta útján beküldeni.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban küldendők be s a boríték a következő feirattal látandó el:

„Ajánlat a brassói állomási vendéglő bérletére.“

Az ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál folyó évi november hó 29-diki déli 12 óráig bántépénzképen 400 forintot készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni, mivel különben az ajánlat figyelembe vételét nem fog.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség III. (forgalmi és kereskedelmi) osztályában megtekinthetők.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül, tekintet nélkül az ajánlott bérösszegre, szabadon választ-hasson.

Kolozsvár, 1891. november hó 3-án.

Utánnomás nem díjaztatik.

Az üzletvezetőség.

Szöleink ujjáalakítása.

Irta: BAROSS KÁROLY.

Ára 1 frt. — Kapható a kiadóhivatalban.